National Library 50253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 92 (2916) XXXI aastakäik

Neljapäeval, 9. detsembril 1982 — Thursday, December 9, 1982

Üksiknumbri hind 60 centi

Eesti kodude ja perekonna ajakirja „Triinu" asutajaid ja praegusi tegelasi Stokholmi Eesti Majas peetud ajakirja 30. a. juubelikokkutulekul. Esireas vasakult asutajad Elsa Kesküla, Tanni Kents Torontost, rootslasest sõber Ingrid Osvald-Jacobson ja Aede Kivilo-Gold. Tagareas vasakult Marika Hietanen, Anne Klaaman-Mattson, Maimu Tikas, Mai Raud, Helve Poska, Miljande Pärtma, Salme Vasur, Margot Lehiste, Erna Klemmer, Vera Gleason, Ville Tops, Maret Puide, Salme Boman ja Maria Poska.

Foto: Trummer

Liikumislavastuse juht kutsub tantsima

Härnald Toomsalu tutvustab liikumislavastuse eeltööde arengut

Esmaspäeval, 6. detsembril, andis jutuajamise ajalehtedele ESTO-84 suurima ürituse, n.n. liikumislavastuse (rahvatantsu- võimlemise suuresinemine) peakorraldaja Härnald Toomsalu. Jutuajamisel selgus, et liikumislavastuse toimkond on olnud pingsas tegevuses juba peaaegu aasta. Toimkonna koosseisu kuuluvad esimehena — Härnald Toomsalu, sekretär — Leida Kilu (võimlejate ringkonnast), laekur Heli Oder (samuti võimlejate hulgast). Toimkonna koosseisu kuuluvad veel võimlemislavastuse üldjuht Evelyn Koop, rahvatantsulavastuse üldjuht Härnald Toomsalu ja tema abi Virge-Kai Lindaja. Tehniline kaader, nagu heli, valgustus jne. tuleb hiljem juurdekopteerimisele siis, kui kava on juba viimistletud ilmet võtmas.

LIIKUMISLAVASTUS 13. JUULIL

Liikumislavastus, millele muide otsitakse sobivat nime, on otsustatud seekord läbi viia siseruumides, kuna kurvad kogemused vihmasajus esinemisest 72. ja 76. aastatest on veel meeles. Koht on juba reserveeritud ja selleks on jäähoki staadion, Toronto südalinnas asuv Maple Leaf Gardens. See mahutab kuni 16.000 pealtvaatajat ja on varustatud täieliku valgustuse kui ka heliseadeldistega, mis on suureks eeliseks lavastuse läbiviimisel, kuna pole tarvis neid seadmeid eraldi üürida. Ka päev on kindlaks määratud reedele, 13. juulile.

Rahvatantsu osas märkis H. Toomsalu, et esialgne õppematerjal on 90%-le teadaolevatest rühmadest kätte saadetud. Samuti on ka võimlemisrühmad juba täie hooga oma kava õppimas.

ARVESTATAV ESINEJATE HULK 600—1000 VAHEL

Küsimusele, kui palju on loota esinejaid, vastas üldkorraldaja, et see arv võib kõikuda 600 ja 1000 vahel. Rahvatantsijate osas loodab ta „lavale" panna 500 tantsija ümber, kuna teadaolevate tantsurühmade arv ulatub kuni 25-ni. Neist tegutseb Austraalias 3, Inglismaal 3, Saksamaal kuni 3, Rootsis 4, USA-s 15 (!) ja Kanadas praeguse loenduse järele 6. Neist muidugi kõige suurem on Toronto Eesti Rahvatantsu Rühm „Kungla", milline jaguneb omakorda kuude all-üksusesse. Kui palju osavõtjaid tuleb ülemeremaadelt, seda on praegu raske öelda, aga kui ka ainult siinse mandri rühmad osa võtavad, on eelpoolmainitud arv täiesti reaalne. Samuti on ka lootust, et tekib eksisteerivatele rühmadele juurde uusi. Eriti meie keskmine generatsioon peaks jällegi „tantsukingad" jalga panema, sest ega rahvatants pole ainult lastele ja teismelistele mõeldud, vaid seda „sporti" võivad harrastada kõik, kes selleks ainult kutsumust tunnevad. Heaks eeskujuks peaks olema Toronto „Kungla" rühm, kus vastava üleskutse peale, tulla jällegi tantsima, tuli välja kuni 50 paari(!) tantsuhimulisi, aastates 20-st kuni 50-ni. See eeskuju nõuab järeletegemist. Seepärast H. Toomsalu loodabki, et ka teistes eesti keskustes leiab see järeletegemist ja meil tekib uusi rahvatantsu ning võimlemisrühmi. Et see teostuks, tuleb tegutseda nüüd!

LIIKUMISLAVASTUSE EELARVE $120.000

Veel selgitas intervjueeritav, et kuna liikumislavastus on üks ESTO-84 suuremaid üritusi, siis on muidugi ka kulutused suured. Juba esinemiseks varutud Maple Leaf Garden'i üür on ligemale $60.000, millele lisanduvad kava ettevalmistuse kulud. Esialgne eelarve on koostatud $120.000. Selline suur kulupost nõuab esinemist „täismajale", mida meie oma rahvusgrupp on vaevalt suuteline andma. Tuleb hakata tegema tõhusat reklaami „pärisrahva" hulgas, samuti ka teistele rahvusgruppidele suunata reklaami. See aga maksab raha ja seepärast peab andma tagajärgi, sest muidu oleks selline kulutamine asjata ressursside raiskamine. Et sarnast reklaami tõhusalt ja tagajärgedega läbi viia, selleks tuleks kindlasti moodustada alatoimkond, liikumislavastuse toimkonna juurde, kes tegeleks ainult selle küsimusega. Selle väljaspoole suunatud reklaamiga tõuseb jällegi üles lavastusele sobiva nime leidmine, sest see peaks olema sarnane, mis on heakõlaline ja vastuvõetav meile endile, aga sealjuures ütleks ka „pärisrahvale", mida me tahame neile pakkuda. Võibolla tekib lugejates kasulikke ja originaalseid ideid selle nime suhtes, ning võtavad liikumislavastuse toimkonnaga kontakti.

TREENINGFILMID JA HELILINDID ÕPPEMATERJALIKS

Tulevikuplaanidest kuuldi, et on kavas valmistada juba sel talvel õpetamise otstarbeks treeningfilmid ja helilindid muusikaga. Samuti on rahvatantsu lavastuses kavatsus kasutada muusikaliseks saateks rahvapillide orkestrit. Kevadel oleks treeninglaagrid, üks USA-s ja teine Torontos, ning kui osutub vajalikuks, siis ka Euroopas. Üldjuhid on nõus kohale minema, ainult korraldus ja aeg peaks olema kohapealsete rühmade asi. 1983. sügishooaja alguseks on kavade üldjuhtidele tehtud kohustuseks olla valmis terve kavaga, et seda oleks võimalik rühmadele välja saata kavaosade viimistlemiseks. 1984. aasta kevadel on ettenähtud veel treeninglaagrid, kui osutub tarvilikuks ja järgmiseks sammuks on proovid ESTO-l.

Härnald Toomsalu avaldab lootust, et kõik meie võimlemise ja rahvatantsu rühmad hakkavad innukalt kava ette valmistama ja ühinevad juba varem avaldatud üleskutsele motoga: „Isamaale iluks, endale rõõmuks", mis väljendab ka esitatava mõtte.

Liibanoni parempoolsete juht ütles:

„Kristlaste massimõrv oli õigustatud"

JERUUSALEMM — Sel ajal kui Iisrael otsib süüdlasi Liibanoni massimõrvades, on üks parempoolne Liibanoni kristlike falangistide partei juht öelnud Iisraelile, et nad mitte ei sekkuks palestiina põgenike massimõrva asjusse, kuna „neil on täielik õigus käituda oma vaenlastega Liibanonis sel viisil nagu nad seda sobivaks peavad".

Guardians of the Cedars nimeline ekstreemsete parempoolsete kristlik falangistide partei juht Etienne Saqa ütles, et massimõrv on ainult nende sisemine probleem. Massimõrv Sabra ja Shatila põgenikelaagreis oli reaktsioon kaheaastasele kodusõjale ja president Bashier Gemayelile tehtud atentaadile.

Sellised õigustused ütles Saqa Iisraeli välisministri poolt käendatud pressikonverentsil,

mille tõttu tekib kahtlus, et selle korraldamisega on Iisraelil omad plaanid uurimiskomisjoni tähelepanu asjaosalistelt kõrvale juhtimiseks.

Praegu on kristlike falangistide miilitsaüksuste juhiks presidendi isa Pierre Gemayel.

Saqa massimõrva kaitsmist peetakse esimeseks märgiks, et falangistid kinnitavad, et nad on vastutavad kuni 800 palestiinlase, enamuses tsiviilelaniku, mõrvamises. Saqa küsis, miks peaks kogu maailm ärrituma Sabra ja Shatila pärast, kui neid on kaheksa aastat tapetud ja taga kiusatud Palestiina Vabastamise Organisatsiooni (PLO) ja Süüria üksuste poolt, nüüdne veresaun oli 100.000 surmatud liibanonlase vanemate ja sugulaste reaktsioon. Aga ta lisas, et see ei tähenda veel sugugi, et nad oleksid mõrvarid, vaid nad peavad end tsiviliseeritud inimesteks.

Saqa kohtus ka Iisraeli peaministri Menachem Begini ja kaitseministri Ariel Sharoniga ja ütles neile, et läänemaailm on maganud kaheksa aastat, kui liibanonlasi surmati.

Ta nõudis 500.000 palestiinlase Liibanonist väljaviimist, täielikku rahukokkulepet ja ühist kaitsepakti Iisraeliga.

Saqa lisas, et Liibanon oli võtnud 1948. a. palestiinlasist põgenikud külalistena vastu, aga need olid vastutasuks katsunud neid tappa ja nende riigi üle võtta.

Iisraeli väeosad, kes okupeerivad Beiruti, olid lubanud falangistide miilitsaüksusil Sabra ja Shatila laagreisse minna eesmärgiga, et nad need puhastaksid partisanidest, keda seal arvati olevat.

Siiani on vaatamata „oma õigusele" kristlikud falangistid ametlikult eitanud nende osa massimõrvas. Iisraeli ametivõimud on uurimiskomisjoni ees öelnud, et falangistide juhid olid eraviisil lubanud sellist mõrvamist.

Seda ei tohtivat siiski avalikult kinnitada Liibanonis, kus see võiks tekitada üldist vaenu, kuna falangistid kontrollivad praegu riiki nii sõjaliselt kui ka poliitiliselt.

Üks lääne-diplomaat ütles Washington Postile peatselt pärast massimõrva, et keegi ei taha, et kogu see juhtum selguks, kuna see oleks dünamiidiks kogu sellele vaesele rahvale.

Ukrainas hukati kaks natsiaegset politseinikku

MOSKVA — Kaks ukrainlast mõisteti surma mahalaskmise läbi. Neid süüdistati 258 inimese tapmises natsi-okupatsiooni ajal II maailmasõjas. Jakov Ostrovski ja Evfimi Sotski teenisid mõlemad saksa okupatsiooniaegses politseiüksuses. Mõlemad mehed võtsid kohtus omaks, et nad olid segatud mõne surmajuhtumiga, aga eitasid vastutust Starry Vishnevetsi massimõrvas.

Üldstreik Argentiinas

BUENOS AIRES — Liiklus oli täielikult seismas ja enamus tööstusi ning avalik teenindus olid suletud Argentiinas esimese eduka üldstreigi ajal. Streik oli organiseeritud protestiks Argentiina sõjaväevalitsuse majanduspoliitika ja inimõiguste rikkumiste vastu. 24-tunnine streik, mis organiseeriti kolme tööliste organisatsiooni poolt hõlmas 90% töölistest. Valitsuse ametnikud ei teinud midagi streigi vältimiseks. Streik toimus ajal, mil Argentiina 28 miljonit inimest kannatavad tõsiseid majanduslikke raskusi.

NATO kavatseb arendada konventsionaalseid relvi

BRÜSSEL — Kanada ja teised lääneriikide sõjalised juhid on leppinud kokku uute mitte-tuumarelvade arendamiseks, millise sammuga tahetakse redutseerida vajadus tuumalaengutega rakettide asetamiseks Euroopasse.

Kanada admiral Robert Falls, kes on NATO sõjalise komitee juhataja, ütles NATO kaitseministritele, et mõte ei ole konventsionaalsete relvade tugevamajõulisemaks või hävitavamaks tegemises, vaid et neid arendada täpsemaks.

Tahe suurendada konventsionaalseid väeosi on kinnituseks,

et tahetakse püsida kaitsel ka ilma tuumarelvadeta,

mida alles siis kui muud võimalust ei ole, võetakse kasutausele.

USA kaitseminister Caspar Weinberger ütles NATO ministreile aastakoosoleku lõpul peetud koosviibimisel, et teaduslikud-tehnoloogilised oskused võiksid parandada konventsionaalseid relvi ja organiseerida kaitset madalama kulutustega.

Ta lisas, et kavas on tutvustada uusi relvi enneolematult kõrge kvaliteediga,

millega on võimalik tabada iga märklauda, kuhu tahetakse lasta.

Nende hulgas on elektroonilised vahendid, mis relvade tulistamist täpsustavad.

Samal ajal jõuti Washingtonis kokkuleppele USA ja Kanada vahel tiibrakettide katsetamiseks Põhja-Kanadas, kuna sealne kliima on kõige lähemal Põhja-Venemaa ja Siberi kliimale.

AK korraldusel

CAPRICORNUS — JÕULUPUU

17. detsembril s.a. kell 8 õhtul Tartu College

Orkester „Orpheus" ★ Baar

Verivorstid ★ Hapukapsas

Sissepääs $8.—

KONTSERT * BÜROO AK

Pühap., 19. dets. kell 2 p.l.
Peetri kirikus

NORMAN REINTAMM
JÕULUKONTSERT
ORELIL

Seeriapääsmed maksvad,
üksikpääse $5.-, pensionärid $4.-

Laupäeval, 18. dets. kell 13.00—20.00 ja pühapäeval, 19. dets. kell 13.00—18.00

„TALLINN '82"

reisivisandid ja muljed akvarellis

ARNE ROOSMAN'i müüginäitus

koduateljees, 8 Wascana Ave. Toronto, tel. 862-1735
Queen St. E. ja River St., üks blokk põhja pool Queeni

UUENDAGE „VABA EESTLASE" TELLIMINE 1983 AASTAKS!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „VABA EESTLAST"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMTUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $48.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $58.—, poolaastas $31.— ja veerandaastas $16.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 60 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Toronto eesti akadeemilised organisatsioonid tähistasid Tartu Ülikooli 350. aastapäeva Tartu College'is, mis puhul organisatsioonid olid esindatud oma lippudega. Pildil vasakult Korp! Frat. Tartuensis, Korp! Indla, Korp! Amicitia, Korp! Revelia, Korp! Filiae Patriae, Korp! Ugala, Korp! Rotalia, Korp! Sakala ja Eesti Üliõpilaste Selts.

Puudub tahe ja koostöö

Nüüd, kus Poola kommunistlikul sõjaväelisel valitsusel on õnnestunud Moskva tõhusal toetusel poola rahva vabadusliikumist terroriga ja politsei survega likvideerida, on põhjust küsida, kas läänerikidel ei ole jõudu, võimalusi ja mis kõige olulisem — tahet, algatusvõimet ja julgust kommunistlikele riikidele surve avaldamiseks midagi ette võtta? Kas läänemaailma tohutud ressursid ja kõrgele arenenud tehnoloogia tõesti ei suuda N. Liidu ja teiste kommunistlike riikide vägivallaaktsioone pidurdada ning selleks kaasa aidata, et kommunistliku surverezhiimi alla painutatud rahvad saaksid tagasi oma vabaduse ja enesemääramise õiguse?

Kahjuks peab konstateerima, et läänerikidel puudub kindel tahe ja koordineeritud koostöö idast ähvardava ohu vastu võitlemiseks ning ühiste vajalike sammude rakendamiseks. Lääne riigipeadest on kõige energilisemalt kommunismivastast võitlust propageerinud Ühendriikide president Reagan, kuid viimasel ajal on ka tema teinud poliitilistel ja majanduslikel põhjustel detente poliitikat pooldavatele liitlasriikide juhtidele ja Ühendriikide poliitikutele suuri järeleandmisi, mis lasevad paista tema antikommunistlikke tiraade ja deklaratsioone paiguti hõredaina.

Ühendriikide piiramatu viljamüük toiduainete nappuse all kannatavale N. Liidule on kahtlemata selleks palju kaasa aidanud, et Reagan ei suuda Lääne-Euroopa liitlasi kaasa tõmmata ja nendele survet avaldada Moskva vastase ühise majanduspoliitika formuleerimiseks. Ning nagu näitavad viimase aja sündmused, on Washington teinud oma liitlastele ühe kontsessiooni teise järele, et soodustada ida ja lääne vahelisi majanduslikke tehinguid, mis praktiliselt kujunevad kommunistlike riikide tõhusateks abistamisaktsioonideks.

Nii on ameeriklased toetanud laenude korraldamisega majanduslikult Poola sõjaseaduse rezhiimi ning president Reagan tühistas hiljuti ka kõik need kitsendused, mis ta varem rakendas Ühendriikide tehnoloogia keelustamisega Siberist Euroopasse kulgeva loodusliku gaasi juhtmestiku ehitamise pidurdamiseks. Viimast sammu põhjendas president Reagan väitega, et ta on vastutasuks saanud Lääne-Euroopa riikidelt nõusoleku kõrgtehnoloogiale baseeruvate artiklite N. Liitu saatmise piiramiseks. Presidendi deklaratsioon tundus siiski sündmustest ette ruttamisena, kuna Prantsusmaa lükkas koheselt presidendi väite ümber, kinnitades, et ta pole nõustunud sellise kokkuleppega. Samuti ei ole Ühendriikide ja teiste Lääne-Euroopa riikide vahel veel kindlat kokkulepet, kuidas ja millises ulatuses lääne ja ida vahelist kaubavahetust piirata ja koordineerida.

President Reagani olukord N. Liidu ja Ühendriikide vahelise suhtlemise ja poliitika kujundamiseks ei ole kahtlemata kerge, kuna tal ei ole tugevama antikommunistliku liini rakendamisel lahkarvamisi mitte ainult teiste NATO riikidega, vaid ka Ühendriikide mõjuvõimsate poliitikutega ja avaliku arvamise kujundajatega — ja seda mitte ainult opositsioonis olevate demokraatidega vaid ka paljude praegu võimul olevate vabariiklastega, kelledest silmatorkavalt suur osa asuvad sellel liinil, et majanduslikud küsimused ning ida ja lääne vahelised kaubanduslikud sidemed tulevad lahus hoida poliitilistest keerdkäikudest.

Kahtlemata ei taha Ühendriikide ärilised ja tööstuslikud ringkonnad kuidagi leppida sellega, et nad kaotavad president Reagani majanduslike sanktsioonide tulemusena N. Liidus ja teistes kommunistlikude riikides turgusid. Neid seisukohti iseloomustab kõige tabavamalt vabariiklaste parteisse kuuluv mõjuvõimas Ühendriikide senaator Robert Dole, kes ei poolda ameerika sanktsioonide rakendamist strateegiliselt ebaolulistele kaupadele ja artiklitele, nõudes ühtlasi kõigi N. Liiduga varem sõlmitud kaubanduslike kokkulepete täitmist.

Läänerikides valitsevaid lahkhelisid on asunud kohe kiirelt ja osavalt ära kasutama Moskva ning sellele kiiluajamise poliitikale hakatakse kindlasti rohkem rõhku panema Juri Andropovi valitsemise perioodil. Selle suuna kõige silmatorkavamaks tunnuseks on Moskva eriline aktiivsus väliskaubanduse rindel. Brezhnevi matusest olid möödunud ainult mõned tunnid, kui N. Liidu väliskaubanduse minister Nikolai Patolishev kutsus Moskvas kokku Ühendriikide—N. Liidu kaubandusliku ja majandusliku nõukogu, mis ei olnud koos käinud viimase nelja aasta jooksul. Patolishev maalis nõupidamisest osa võtnud 250-nele Ühendriikide ärimehele ette hiilgava pildi teenimise võimalustest Venemaaga äritsemisel kuid lisas samal ajal hoiatavalt, et Ühendriigid peavad koheselt loobuma doktriinist, mis kasutab kaubandust relvana N. Liidu vastu.

Nii-siis — vahelduvalt meelitused ja ähvardused, mis peavad nii Ühendriikides kui ka teistes läänerikides alused rajama Moskva tingimuste aktsepteerimiseks.

Läänerikide suuremaks ohuks äsja N. Liidus alanud uuel valitsemisperioodil on kergeusklike teoreetikute arvamised ja kulkulatsioonid, et Kremli juhtkonna etteotsa on tulnud liberaalne valitseja, kes tahab N. Liidu elanike olukorda kergendada ja liberaalsemat rezhiimi rakendada, kuid keda takistavad tema idealistlikes püüdlustes konservatiivsed tagurlased. Läänemaailma ülesandeks sellest järgnevalt peaks olema uut liberaalset joont toetada ja aidata Andropovi üle ähvardavatest takistustest. Need lääne teoreetikud jätavad oma naiivsuses või sihilikkuses kahe silma vahele fakti, et Brezhnevi järglane Juri Andropov on sajaprotsendiline KGB produkt, kes on juba hakanud juhtivatele kohtadele N. Liidus määrama teisi KGB mehi.

Läänemaailm ei ole kahjuks seni suutnud lahendada probleemi, kuidas suhtuda kommunistlikesse diktatuurisüsteemidesse. Nagu näitavad viimase aja sündmused ei ole ka president Reagan oma antikommunistliku poliitikaga suutnud liitlasriike nii kaugele viia, et nad kõik oma jõud koondaksid punastele diktatuuridele surve avaldamiseks ning sadade miljonite inimeste vabastamiseks neile vägivaldselt pealesurutud kommunistlikust iktest.

K. A.

DEHUMANISATSIOON

Ideoloogiliste võitluste tulipunktid Tallinnas

Rahutust, kasvavat rahutust ja ärevust on märgata selle kamba ridades, kes rahutusi kardab. Satraap K. Voinov (Karl Vaino) ja temast pisut arukamad kaasasvalitsejadki. Moskva isevalitsejate kuulekad teenindus-töötajad näikse päevpäevalt rohkem ja rohkem hirmu tundma hakkavat rahva ees, kellele nad midagi pole andnud ja kellelt nad väga palju on võtnud. Nii nad siis „teravdavad" võitlust ideoloogiarindel, paraku ikka jälle ainult oma teritamata mõistusega.

Nende elu on üldse üks suur võitlus, globaalne ja üleliiduline võitlus, millegi eest: suurte saakide eest, tööviljakuse tõusu eest, toodangu kvaliteedi eest... Ideoloogiate võitlust ei peeta aga mitte oma ideede eest, vaid vaenuliku ideoloogia vastu. Oma võitlusi millegi eest, nagu ka millegi vastu, nad aina hoogustavad, intensiivistavad, teravdavad, laiendavad ja jätkavad. Pole kuulda olnud, et nad mõne võitluse oleksid võitnud. Kõiki võitlusi propageeritakse samade sõnadega, harva leitakse mõni uus — ja kui, siis on varastatud, ehtsa vene mehe moodi: võõrsõna. Uusim uudis sel alal on „dehumaniseerimine".

Mitte, et nad oma võitlust dehumaniseeriksid — see oleks võimatu, inimlik pole see kunagi olnud — ei, neid nimelt dehumaniseerivad imperialismi ideoloogid, neid nõukogudeinimesi. Ükskõik, kas sellest sõnavärdjast õigesti aru saada või mitte — võib olla oleks Veski ette pannud eesti keeles öelda: **inimärastavad** — igal juhul on see väljend uus relv ideoloogiasõjas. Sõda ise on pikk olnud, lahingud väga erimoelised.

Igatahes Tallinna Niguliste kiriku torn ärastati 13. oktoobri öösel 1982. a. Diversiooniakt noore torni vastu (vana hukkus teatavasti 9. märtsi ööl 1944. a. venelaste pommirünnakus) teostati tule abil, ilma pommideta ja mõõgata. Ustavad parteipojad ehmatasid — mitmed neist riskisid isegi öösel asja lähemalt vaatama minna (läbi valitsuse auto akna muidugi). Aga mitte see ei olnud asja põnevaim külg. Uudis oli see, et juba varahommikuses Tallinna raadiosaates õnnetusest teatati. Muidu on punase ideoloogia strateegias ette nähtud õnnetused ja kuritööd maha vaikida või tükk aega hiljem mõni väga eimidagi ütlev informatsioon avaldada. Selles asjas käsib sekretär Russakov nüüd **operatiivne** olla, muidu tekib ideoloogia-sõjas vaakum, mille kohe täidab meie vastane... (Noorte Hääl, 13. okt. 1982, lk. 3).

Rahutusi kartev rahutus oli see, mis „härrasid" sundis Niguliste tornipõletamisse hoopis „operatiivsemalt" suhtuma, kui nende isandad omal ajal Tashkendi maavärisemisse olid suhtunud. Veel samal hommikul lasid kõrged parteiorganid oma orgide ja orkide kaudu töötajaile kinnitada, et tegemist oli õnnetuse, **ei milgi juhul** provokatsiooniga.

Tarvitati just seda sõna, mitte sõnu santaazh, diversioon või sabotaazh, mis vene keelepraktikas üldiselt enamvähem sünonüümidena kehtivad, nagu ka vene eesti keeles (parteikeeles).

Kui aga järgmisel õhtul ühe Mustamäe koolimaja aknast, arvatava tulekahju hirmul kümme IV klassi tüdrukut alla hüppas ja jalaluid murdsid (ja haiglasse viidi), siis kordus jälle sama lugu — asjast kirjutati kohe „Õhtulehes" ja sõnum tuli ilmale ka raadio kaudu. Kas kaks „huligaani", kes sõnumi järgi tabati, tõesti suitsupommi panijad olid, selles rahvas kahtleb. Aga põnev oli partei ettekirjutus sel puhul: nüüd pidid orgid teatama, et tegemist oli **diversiooni-aktiga — ja kõigilt asutustelt nõuti uste hoolikat lukustamist, sest diversioone olevat palju.** Samal ajal oli põlema läinud ka Hiiu raudteejaama lähedal asuv koolimaja. Rahvas on veendunud, et koolimaja pommimehed ja põletajad on vene poisid (need olid eesti koolid) ja kohe levisid ka jutud veel kolme koolimaja põletamisest... Selle mõttekäigu mõjul tekkis tänavaveendumus („mitteavalik arvamus"), et ka Niguliste torni küürulangemise eest vastutavad venelased. Moodustatud komisjon pole seni välja uurida suutnud torni süütamise põhjusi. („Õhtulehes" avaldatud kommünikees märgitakse tööliste hooletust. Toim.) Aga küllap „huligaane" leitakse, keegi selleks tehakse. Poolas on palju huligaane, need tulevad TASSI teatel tuhandete kaupa tänavaile korda rikkuma. Meil, väiksel rahval aitab paarist-kolmestki.

Kirikutornid ja koolimajad on ideoloogiate võitluse kõige kõrgemad platvormid ja platsdarmid. Kui midagi veel kõrgemat konkreetset olemas on, siis Helsingi televisioonimast. Soome telemehed lükkasid küll ümber — mitte oma masti, vaid meie ideoloogide väite, et soomlased oma 350 meetri kõrgust Ameerika abika tehtud torni relvana kasutavad nõukogude rahva vastu, aga sellest meile meie omad mehed ja lehed pole pajatanud. Hirmu selle „vaakumi" eest nähtavasti ei tunta. Ümberlükkamiste asjus on meid TASS juba kaua õpetanud, karul kõned kavalad...

„Õhtulehe" (5. okt. 1982, lk. 3) tark mees Elmar Kraav teab, et USA ideoloogid püüavad kasutada Soome televisiooni oma klassieesmärkidel: õõnestusaktsioonid käivat esmajoones üliõpilaste ja haritlaste vastu. Noortele näidatakse levimuusikaprogrammi, haritlastele teadus- ja tehnikasaateid... Niiviisi dehumaniseeritakse nõukogude noore inimese isiksus ja meie kanalid ja kraavid ei oska seda enam tagasi tehumardiseerida (Tehumardi, kuulus lahingupaik Saaremaal. Toim.)

(Järgneb)

Lurich asendab sangarite monumenti

Tallinna Reaalkooli ees oli iseseisvuse ajal Vabadussõjas langenud õppursõdurite mälestussammas. Venelaste tulekul kõrvaldati see. Kui saksa okupatsioon algas, leiti skulptuur ühest sadamalaost ja eestlased tõid selle vaimustusest kantud rongkäigus oma kohale tagasi juba linna vabanemispäeval.

Nõukogude teise okupatsiooni algamisel kadus Vabadussõda meenutav mälestusmärk uuesti ja võib arvata, et see seekord päriselt hävitati sulatamise teel.

Reaalkooli esisele on nüüd paigutatud „asendajana" mälestusmärk eesti legendaarsele jõukangelasele Georg Lurichile (kes elas ja suri tsaariajal...) pealkirjaga:

„Eesti maadlusspordi rajaja mitmekordne maailmameister GEORG LURICH. 22. 4. 1876—22. 11. 1920. Õppis end. Tallinna Reaalkoolis aastail 1887 kuni 1894". **EPL**

Kommentaarid

Kommunistlikes riikides ei ole kirjanike ja ajakirjanike elu kerge, kuna nad peavad oma artiklitega ja vaimse loominguga olema kommunistlike parteide teenistuses ning populariseerima rahvamassidе hulgas valitseva kliki valesid ja võltsideoloogiat. Kommunistlike parteide kongressidel on alati üheks tähtsamaks küsimuseks ideoloogilise töö tugevdamine ning kirjanikelt ja ajakirjanikelt partei hüvanguks suurema panuse väljapressimine.

Sellises õhkkonnas on loomulik, et osa vaimse loominguga tegelevaid isikuid pühendavad endid jäägitult partei ja kommunismi teenimisele, salates sealjuures maha oma isiklikud tunded, arvamised ja hinnangud, kuna teised katsuvad siiski ridade vahelt ka midagi ära ütelda, riskides sealjuures oma karjääriga ja tulevikuga, kuna kommunistid ei andesta künagi nendele meestele ja naistele.

Sageli võib aga juhtuda selliseid halenaljakaid lugusid, et truud partei kirjanikud satuvad oma üllagaruses parteiliiniga vastuollu, kuna partei kõrgem juhtkond on sageli olukordadest tingituna sunnitud oma propagandasuundi muutma ning eelmist propagandaliini truualamlikult kaitsnud kirjanik võib partei uuele liinile asumisel jääda oma endiste kiidulauludega kuivale.

Võtame näiteks eesti kommunistliku kirjaniku Mart Raua, kes ühines kohe pärast Eesti okupeerimist 1940. aastal kommunistidega ja pidas vajalikuks endale kannuseid teenida isegi punaste hävituspataljonis eesti talude põletamisega ja elanikkonna terroriseerimisega. Sama Mart Raud on kirjutanud sügavalt Moskva poole kummardudes luuletuse „Suur oktoober", milles ülistatakse oktoobrirevolutsiooni ja kommunistide võimule tulekut. Selles luuletuses ütleb Mart Raud muu hulgas:

„Kommunism —
see on rongid ja laevad,
õitsvad kõrbed ja viljakad sood,
see on suvised tuuled ja taevad,
mis ei põuda, ei ikaldust too,
see on maa, mida sõjad ei sõtku."

Kahtlemata ilusti ritta pandud sõnad, kuid need ei klapi paraku kuidagi praeguse olukorraga. Teatavasti on vene põllumajandus saanud viimaste aastate jooksul pidevalt suurte tagasilöökide osaliseks, mille põhjustajana kommunistlik propaganda kinni naelutab põuad ja ikaldused. Kui Mart Raud laulab, et kommunism väldib põuad ja ikaldused, siis satub ta oma lauluga rinnutsi kokku punaste ametliku propagandaliiniga, mis rõhutatult vabandab kehvi viljasaake just ilmastikuoludega ja ikaldusega.

☆

Läänemaailmas oli juba ammu selge, et Moskvas äsja surnud diktaator Leonid Brezhnev on läbi ja lõhki haige mees. Brezhnevi haiguse iseloomu kohta tehti mitmesuguseid oletusi, kuid venelased varjasid erakordse hoolega ta tervislikku olukorda lääne diplomaatide ja ajakirjanike pilkude eest ning diktaatori pikaajalisi töölt puudumisi vabandati puhkusega.

Nüüd on Moskas siiski teatavaks tehtud Brezhnevi surma põhjused. Nagu selgub ametlikult avaldatud kuue arstiteaduse professori otsusest diktaatori haiguse ja surma põhjuste kohta, kannatas ta mitme raske haiguse all. Tal oli aordi arterioskelroos kõhuaordi aneurüsmiga, pärgarterite stenoseeriv arterioskeleroos, südame isheemiatõbi südamerütmi häiretega ja mükardiinfarktide armidega. Kõik need keeruliste nimedega arstiteaduslikud terminid reedavad, et Brezhnev kannatas raskekujuliste südame- ja veresoonte haiguste all.

Brezhnevil pidid olema väga kaaluvad põhjused, kui ta selliste raskete ja ohtlike tervisehäirete kiuste veel mõned päevad enne oma surma võttis novembri algul Moskva Punasel Väljakul Lenini mausoleumi tribüünil koos teiste N. Liidu parteituusadega vastu oktoobrirevolutsiooni paraadi, seistes kaks tundi külma ja vinge tuule käes. Kuid nähtavasti oli ta poliitiline positsioon juba niivõrd ohustatud, et ta oli sunnitud viimaseid jõutagavarasid mängu pannes rahvamassidele näitama, et ta on elus ning on võimeline omal jalgadel liikuma ja mööduvaid sõjaväeosi ja rahvamasse tervitama.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

11. ja 12. dets.
dr. H. Tari, tel. 922-3824

18. ja 19. dets.
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

Ratsarügemendi 65. aastapäev

Eesti 1. Ratsarügemendi aastapäev 11. november ühtub USA-s Armistic Day'ga ja Kanadas Remembrance Day'ga, mil mälestatakse ja austatakse langenud kangelasi.

12. novembril 1982 kogunesid Torontos elutsevad endised ratsamehed Club Harmonie ruumidesse 410 Sherbourne Street Torontos, et mälestada Vabadussõjas langenud Ratsarügemendi kangelasi, kui ka neid endisi ratsamehi, kes langesid võitluses kodumaa kaitsel 1941—1944.

Perekondliku koosviibimise avas piiskop Karl Raudsepp lühikese sõnavõtuga ja palvusega, mille järele istuti õhtulauas kuni hilisõhtuni.

Ratsarügemendi 65. aastapäeva koosviibimisest osavõtnud husaarid koos abikaasadega. Istuvad vasakult prouad Hallas, Reinmaa, Sutt, Linkvist, Sõerd, Raidlo, Kristal, Lind, Raudsepp, Kook, Ruusaauk ja Lindemann. Seisavad vasakult, husaarid V. Linkvist, E.Rande, E. Silm, E. Koch, E. Hallas, K. Pärnoja, K. Puu, O. Raidlo, R. Lindemann, A. Lehari, P. Kristal, E. Reinmaa, E. Sõerd, T. Lind, A. Rätsep, K. Raudsepp ja U. Kook.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Ka koolivaheaeg sõprussidemete sõlmimiseks

Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva puhul oli Eesti koolides 5-päevane vaheaeg ja esimese õppejärgu lõpp aktuste ja tunnistuste jagamisega. Kuid ega lapsi viieks päevaks vabaks ei lastud. „Kooli vaheaja sisukaks veetmiseks" oli linna haridusosakonna poolt juba varakult plaanid valmis tehtud. Kui ühed said minna maale vanavanematele külla, siis teised suunati ühistele ettevõtmistele.

Väga rohke oli klasside, koolide, linnarajoonide ja linna ühisüritused: klassiõhtud, sõprukohtumised, koolipeod ja puhkeõhtud, sõprusfestivalid külalistega Moskvast ja teistest kaugemaist Vene ja Leedu linnadest. Korraldati raamatusõprade konverents, sporditurniir, aga ikka rohkem ja rohkem sõpruskohtumisi vene noortega Leningradist või viidi Tallinna noored koolivaheajal Leningradi. Maardu keskkoolile olid sel puhul tulnud külalised isegi Armeeniast.

Nn. paljurahvuselise riigi rahvuste sõprusele olid pühendatud paljud koolivaheaja ettevõtmised, aga eesti noored näisid millegipärast sellest sõprusest eemale hoidvat, kuigi toodi suure „meie maa" osadest igasuguseid kollektiive sõprussidemeid sõlmima.

RATAS OPTIK
TELEFON 465-6251

247 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2

SOOVITAME PRILLE PARIMAS KVALITEEDIS
KÄEKELLADE MÜÜK JA PARANDUSTÖÖD
TÄIDAME KODUMAISED PRILLIDE RETSEPTE

Kommentaarid...

(Algus lk 2)

Brezhnev nautis oma elupäevade ajal kahtlemata suurt võimu ja otsustas miljonite inimeste saatuse ning elu ja surma üle. Kuid ta pidi need varasemad võimukülluse aastad lunastama oma viimaste viletsate ja abitute eluaastatega, kui ta hädise mehena vaevalt suutis ringi liikuda ning pidi oma viimased ressursid kokku koguma, et tema käest ära libisema hakkavat võimu veel kuidagi käehaarde ulatuses hoida.

AMI

Pensionid ja nende lisandid

Normaalseks errumineku ehk pensioniikka jõudmise ajaks on, kui isik võib märkida oma eluaastaid 65. Allpoolne käsitlus ei hõlma töökoha erapensione ega pensionile mineku aega sõjaväest, politseist, tuletõrjest jne.

Kuna pensione ei maksta ilma vastava vormide täitmiseta, siis õigeaegseks pensioni saamiseks tuleks samme astuda juba kuus kuud enne isiku 65. aastale jõudmist. Eriti kontrollimist vajavad ürikud, kui sissemaks on tehtud Kanada või Quebeci pensioniplaanides, sest tihti isiku sotsiaalkindlustuse numbri (SIN) vea tõttu on need kontribut-sioonid automaatselt kantud mõne teise isiku arvele.

VANADUSKINDLUSTUSE PENSION

Kõige üldisemaks pensioniks on vanaduskindlustuse pension (Old Age Security Pension), mille maksmise aluseks on isiku vanus ja Kanadas elunemise aeg. Varem kehtinud seaduse kohaselt oli nõutav, et immigrant pidi olema Kanadas elanud vähemalt kümme aastat, mille järgi ta 65. aastasse jõudmisel oli õigustatud saama täielikku vanaduskindlustuse pensioni, olenemata, et võibolla ta ei olnud Kanadas päevagi töötanud. Suurem osa eestlastest Kanadas kuuluvad selle seaduse normide alla. Mõni aasta tagasi kehtestati aga uus seadus, mille järgi uuemad immigrandid on õigustatud saama peale esimest kümmet aastat ainult ühe neljandiku üldpensionist, pärast kahtekümmet poole jne.

Käesoleva aasta oktoobrikuust alates on OAS pensioniks $246.92. Viimastel aastatel see pension suurenes iga kolme kuu järgi, kusjuures suurenemise aluseks oli elukalliduse tõusu indeks. 28. juuni s.a. eelarve kohaselt on aga 1983. aastal tõus piiratud 6% aastas. OAS pensioni taotlemiseks on vastavad sooviavalduse vormid saadaval postkontoritest või Income Security Programm asutustest. See vorm tuleb täita ainult esmakordsel pensioni taotlemisel. OAS pensioni näol saadav sissetulek kuulub tulumaksustamise seisukohalt maksustatavate sissetulekute kategooriasse.

PENSIONI LISANDID

Garanteeritud aastase sissetuleku taustal on pensionäridel võimalus taotleda pensioni täiendust (Pension Supplement) ja määritletud tingimustel abikaasa abiraha (Spouse's Allowance). Maksimaalne pensioni täiendus alates oktoobrikuust on $247.89 kuus vallalisele või abielus olevale, kelle abikaasa ei ole veel pensionär või abiraha õiguslik. Ülemmääraks abielulistele pensionäridele on pensioni täiendus kummagile eraldi $185.55 kuus. Abikaasa abiraha, s.o. kui abikaasa vanus on 60 ja 65 vahel, ülemmääraks on $438.04 kuus.

Eelmärgitud ülemmäärad on kehtivad pensionäride kohta, kui nende aasta sissetulek vallalisena, lesena või lahutatuna aastas ei ületa $5.920 ilma OAS pensioni sissearvamiseta. Abieluliste pensionäride sissetulekute ülemmäär aastas on piiritletud ilma OAS pensionit kaasa arvamata $9.216. Kui pensionär on abielus ja ta abikaasa ei ole pensionär ega abiraha õiguslik ja kui abielupaari aastane sissetulek ilma OAS pensionita ei ületa $14.867.04, siis on ka võimalus täienduse ülemmääraks. Kui pensionär on abielus ja tema abikaasa on 60 ja 65 vahelises eas ning nende kombineeritud aastane sissetuleks ilma OAS pensionita ei ületa $13.000, siis pensionäril on võimalus pensioni täienduseks ja abikaasal abikaasa abirahaks (Spouse's Allowance).

Eelmainitud sissetulekud võimaldavad pensioni täiendust või abikaasa abiraha lubatud ülemmäärade näol. Kui aga aastased sissetulekud mõningal määral ületavad märgitud summasid, siis pensioni täiendusi või abikaasa abiraha on siiski võimalik taotleda vähendatud määrade näol. Sissetuleku kindlustuse asutuses on vastavad tabelid olemas. Sooviavaldusi tuleb siin igal aastal uuendada. Vastavad vormid uuendamiseks tavaliselt saadetakse välja Income Security Programm asutuse poolt. Pensioni täiendused või abikaasa abiraha ei ole isikule endale maksustatavaks sissetulekuks, kuid on seda aga tulumaksulehel sõltluse (married exemption) kasutamisel. Need kaks lisatoetust ei ole piiratud 6% suurendamise piiridega, vaid pigem elukalliduse tõusu indeksiga.

KANADA VÕI QUEBECI PENSIONIPLAAN

Nende pensioniplaanide kohaselt hakatakse tavaliselt pensioni maksma 65 aasta ikka jõudmisel. Neid pensione on võimalik aga ainult siis taotleda kui nendesse plaanidesse on vastavaid kontribut-sioone makstud. Käesoleval ajal kõrgemaks pensioniks kuus on $307.65, mida jällegi suurendatakse järgmise aasta jaanuarikuu pensioni tshekiga kogu aasta kohta.

Kui isik jätkab töötamist pärast 65 aastaseks saamist, siis ta võib pensioni mitte taotleda ja jätkata pensioniplaani kontribut-sioonide maksmist kuni 70. eluaastani. Kui kord on aga juba pensioni taotletud, siis ei ole enam põhjust kontribut-sioonideks, kuna uusi sissemakse ei võeta arvesse ja kuuluvad isikule tagasi maksmisele.

Peale otsese pensioni on nende plaanide kohaselt veel olemas lese pension ja ühekordne toetus surma puhul, mis on saadavad ainult vastava sooviavalduse täitmisel.

TÖÖTUSE KINDLUSTUSE ERIABIRAHA

Kui palgalises teenistuses olev isik, kes kuulub töötuse kindlustuse preemiate maksmise kohustuse alla, jõuab 65. eluaastale, siis on põhjust koheseks erakordseks töötuse kindlustuse (Unemployment Insurance) abiraha saamiseks. Isik peab olema töötanud vähemalt 20 nädalat viimasest 52 nädalast. Seda abiraha tuleb taotleda ka juhtumitel, kui jatkatakse töötamist peale 65. sünnipäeva, sest peale seda verstaposti isikud ei ole enam töötuse vastu kindlustatud ja on vabastatud ka vastavate preemiate maksmisest.

Selle abiraha ülemmääraks käesoleval ajal on $630. Teatud miinuseks selle summa taotlemisel on olukord, kui neto sissetulek aastas ületab teatud summa, mis 1981. aasta kohta oli $22.620, siis tuleb sellest abirahast ületatava summa piires 30% näol riigile maksta tagasi.

Peale riiklike pensionite ja abirahade on provintsidel veel eraldi soodustusi pensionäridele, nagu Ontarios kinnisvaramaksu ja üüri toetused, tasuta haigusekindlustused, tasuta arstimid ja alandatud hinnaga avalike transpordivahendite kasutamine.

E. SOOMET

Venelaste kättemaks Afganistanis

ISLAMABAD — N. Liidu sõdurid tankide ja lennukite toetusel põletasid vene sõdurite tapmise eest täielikult maha tuhande elamuga afgaanide küla.

Kõik elumajad Ida-Afganistanis, Pakistani piiri läheduses Zawag-nimelises külas põletati tuhaks vene rünnakrühma poolt 19. novembril, teatas anti-kommunistlik afgaani muhameedlaste vastupanuaegntuur Afghan Islamic Press.

Teadeteagentuur andis vähe üksikasju ja ei öelnud kui palju inimesi, kui üldse, said surma. Teadet pole seni saadud teistest allikaist kinnitada.

Siiski on lääne diplomaadid Islamabadis olnud teadlikud, et suurem operatsioon oli teoksil nimetatud piirkonnas Ningarhari provintsis.

Venelaste löögiüksus on osa 100.000 vene sõdurist, kes okupeerivad Afganistani 1979. a. detsembrist alates. Need olid marssinud läbi Ningarhari provintsi Khogiani piirkonda nädalal enne 19. novembrit. Teadeteagentuur ütles, et rünnaküksust toetasid tuhat tanki ja muud sõjaväeveokid Jalabada ja Sarobi piirkonnas. Lisaks veel 70 lennukit, kaasaarvatud N. Liidu Mi-24 ja Mi-25 kahur-helikopterid ning MIG-21 võitluslennukid. Langevarjureid lasti alla jalaväeüksuste toetamiseks.

Agentuur ütles, et ofensiiv oli kättemaksuaktsioon 70-liikmelise afgaanide spetsiaalüksuse tapmise pärast Khadis,

kes olid N. Liiduga koostöötava afgaani valitsuse salaluureteenistuses ja surmati partisanide poolt kuu aega tagasi.

Afgaanide partisanide allikaist on teatatud, et ägedad võitlused on käimas Ningarhari provintsis., Tora Bora vastupanu baasi piirkonnas.

Rootsi tulevik: vedel süsi

Eesti insener juhib kütteainete muutmise ettevõtet

STOKHOLM (EPL) — Energiakriisi kiilvees hakkab süsi taas mängima „tulevikukütuse" rolli ja seda moderniseeritud vormides. Üks paljutõotavam nendest on vedel süsi, nimetatud ka „söeveeks", millist nüüd Rootsis lansseerivad mitu firmat, nende seas Volvo-ettevõtte Sonessoni poolt hiljuti omandatud Fluidcarbon ja AB Carbogel — viimases on tehniliseks direktoriks tsiviilinsener Mihkel Mathiesen jr.

Söepulbri ja vedelsöekütused on Rootsis alles proovimisjärgus, kuid paistab, et nendel saab olema tulevikus suur tähtsus rootsi energiavarumises. Eeskätt saab vedelsütt kasutada kütteõli asendajana.

Et süsi saaks läbi lüüa, on vaja seda muuta kergelt kasutatavaks ja „puhtaks" miljööprobleemide vaatevinklist. Seda näib pakkuvat vedelsöe süsteem. Süsi jahvatatakse pulbriks ja sellest eemaldatakse väävel ja raskemetalli osakesed.

Sellega tekib võimalus kasutada pulbrit kas otse või siis segatuna õliga või veega.

Viimast meetodit loetakse hõlpsaimalt käsitletavaks — keemilised lisandid muudavad vedelsöe kergestivoolavaks ja seda saab kasutada täpselt nagu senini naftat.

Vedelsüsi sisaldab 70 protsenti sütt ja 30 protsenti vett ning kemikaale. See vee hulk ei takista vedeliku põlemist — ka tavaline süsi sisaldab praegu 10—15 protsenti niiskust. Uus tehnika võimaldab pealegi halvakvaliteedilise söe põlemisomaduste parandamist — vedelsöel on üldiselt sama kvaliteet. Selle hind on 15—20 protsenti odavam nafta-kütteõlist, ka siis, kui söevee tarvidus teatud temperatuuri saavutamiseks on kahekordne.

Rootsis on vedelsöe pioneeriks olnud AB Carbogel, milline asutati seitsmekümnendatel aastatel, kuid põrkus ühiskonna ebahuvile. Siis aga huvitus Boliden ideest ja omandas ettevõtte pooled aktsiad.

Volvo ja Bolideni sekkumine projekti tõenäoliselt sunnib ka riiki seisukohta võtma kuidas uut kütteainet maksustada.

Carbogelil on olnud silmapaistev menu USA ja Kanada turgudel.

Kanadas on AB Carbogeli partneriks Techman Engineering Co, milline mh. on katsetamas vedelsöe transportimisega pipeline'i, s.o. torude kaudu. Eesmärgiks on vedelsöe juhtimine otse Alberta kaevandusalalt Vancouverisse (vahe on 900 km).

Carbogeli vedeldamistehnika juures on söevee söeprotsent tervelt 83, kusjuures aga voolavus on hea.

Mihkel Mathiesen viibib praegu Albertas, kus projekti sealpoolseks tehniliseks eksperdiks on samuti eestlane.

Kanada idaosas on riik omakorda ehitamas katsetööstust, milline hakkab töötama Carbogeli meetodi järgi. Nagu dir. Mihkel Mathiesen ütleb, toodab see riiklik katsetehas söekaevanduse juures 5 tonni vedelsütt tunnis, mis tähendab umbes 35.000-tonnist aastaproduktsiooni. Kanada riik on tellinud USA-st ka eri põletusseadmeid vedelsöe kasutamiseks.

Ajaleht Dagens Industri, võttes üles uudse kütteainetehnika ja konkurentsi selle lansseerimisel, ütleb sarkastiliselt ametliku Rootsi kohta,

et riigivõim ja tööstusringkonnad ei tunne uuenduste vastu omal maal enne huvi kui kusagil mujal on tõendatud, et nendel on olnud õigus. Vedelsüsi on sellegipoolest tulemas. (EPL/K).

ELEKTRIK
Süsteemid, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$48.—	$58.—
Poolaastas	$26.—	$31.—
Veerandaastas	$14.—	$16.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
aastas	$52.— + $39.—	$44.—
poolaastas	$28.— + $19.50	$22.—
veerandaastas	$15.— + $ 9.25	$11.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $52.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.— + SAATEKULU — aastas $66.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 60 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

Armast vilistlast

pastor Walter Kopperman'i

sündinud 1. juunil 1913
surnud 3. detsembril 1982

mälestab leinas

VÄLIS-EESTI KORPORATSIOON WÄINLA

TÄNUAVALDUS

Meie südamlik tänu kõigile, kes meie armsa isa ja abikaasa

OLEV RUBERG'i

matusetalitusest ja ärasaatmisest osa võtsid, talle kauneid lilli saatsid, teda leinakuulutustega mälestasid ja meile nii suuliselt kui ka kirja teel kaastunnet avaldasid.

Eriline tänu õp. Andres Taulile südamliku kõne ja kõige abi eest. Südamlik tänu hr. Bruno Lindrele ja hr. Valter Pilglile, kes olid meile sel ajal toeks. Täname ka Vanemskautide Leegionäride peret auvalve eest. Järelhüüete eest tänu Leegionide perele, Eesti Skautide Malevale Kanadas, Esti Skautmasterite Kogule Kanadas ja hr. Leo Puuritsale.

ANNE, ELLEN ja KOIDULA

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahatööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.
Avatud detsembris neljapäeva õhtuti kuni kella 8-ni

Andropov hirmutab Ida-Euroopat

Kogemused KGB ülemana on jätnud inimestesse kartuse

LONDON — N. Liidu liitlaste hulgas töötavad läänemaailma ajakirjanikud on märganud pettumust Ida-Euroopa rahvaste hulgas Juri Andropovi valiku pärast. Teda peetakse tõenäoliselt uuenduste tegijaks poliitbüroos, mis ei kergenda, vaid vastupidi muudavad rangemaks N. N. Liidu kui ka satelliitide olukorra.

Juri Andropovi mäletatakse Ungaris 1956. aastast tugevate ja veriste vastureaktsioonide tegijana. Kui ta KGB ülem oli, saadeti Varssavi liidu väeosad Tshehhoslovakkiasse 1968. Ka Poola Solidaarsuse ametiühing lõpetati sõjaseaduse maksma panekuga.

Ida-Euroopa riikides öeldakse, et nad teavad, mida neil on oodata, kuna ta on KGB ülemana selleks küllalt kaua töötanud.

Paljud Ida-Euroopa ametivõimud kahtlevad, et N. Liit täidaks 20 miljardi dollari suuruse abistamise programmi Ida-Euroopa veelgi lojaalsemaks muutmiseks.

Ida-Euroopa kommunistlikes riikides on praegu väga raskeid majanduslikke probleeme, elatistase on langemas kiiresti tõusvate hindade tõttu, elamute olukord on muutunud viletsamaks, tööstus on jäänud maha arengumaadestki, põllumajanduse toodang on langenud ja lisaks on neil väga suuri summasid võlga läänеriikidele.

Viimase aastakümne ajal nende riikide majanduste keskmised kasvunormid on olnud keskmiselt 6% aastas, nüüd veel vaid 1%. Aastal 1970 oli nende maade (Poola, Tshehhoslovakkia, Rumeenia, Bulgaaria, Ungari) välisriikide võlg kokku 7 miljardi USA dollarit, nüüd on see 72 miljardi dollarit. N. Liit on vähendanud oma õlieksporti neisse riikidesse 10% võrra, mis omakorda suurendab laenude vajadust mujalt ostmiseks.

Ustakse, et Andropov jätkab liini,

mille juures ükski poliitiline rühmitus või rahvusliikumine ei pääseks võimu jagama kommunistliku parteiga Ida-Euroopa riikides.

Selles suhtes peetakse teda sama rangeks dogmaatikuks kui oli Brezhnev.

Surnutepüha jumalateenistus Eesti Kodus

Eesti Kodus toimus 21. nov. kell 7 õhtul surnutepüha jumalateenistus, mille pidas õp. E. Pähn. Teenistust kaunistas soololauludega sopran Liina Purje, kes esitas kolm laulu, „Helde Isa", „Ole ustav surmani" ja „Õhtu palve". Eesti Kodu segakoor laulis Aino Pähna juhatusel kaks laulu, „Pühapüha . . ." ja lahkunute mälestuseks „Puhka armas sõber võõras mullas". Kõik ettekanded võeti kuulajate poolt vastu tänuliku tunnustusega. Solisti saatis klaveril Juulie Herma. Teenistusest osavõtjaid oli erakordselt palju.

Marie Kägu 85

Küsimusele, miks ümmargustel sünnipäevadel peamiselt mehi esile tõstetakse, võiks seletuseks olla vast see, et mehed senini suuremal määral kui naised, on seisnud ühiskondlikkude elualade juhtivatel kohtadel ja seega õigustatult väärivad avalikkuse tähelepanu. Kuid ei tohiks olla ülearune ära märkida ühe tubli ja väärika eesti ema, vanaema ja vana-vana-ema kõrgearvulist sünnipäeva, millist ta hiljuti pühitses Hamiltonis, oma ligidalt ja kaugelt kohale sõitnud arvukate perekonnaliikmete osavõtul.

Marie Kägu (s. Allmann) sündis 15. nov. 1897. a. Paides, Järvamaal, Saliküla mõisa töödejuhataja tütrena. Huvi võõrkeelte ja kaugete maade vastu, viis 17-aastase tütarlapse üksinda Peterburisse, kus ta töötas ja õppis tsaar Nikolai II kapellmeistri perekonnas. Revolutsiooni möllust pääses ta 1917. a. õnnelikult tagasi kodumaale. Järgnes abielu Mihkel Käguga. Pesapaigaks valiti Rakvere linn, kus üles kasvatati ja koolitati tütred Irene ja Ellen.

1944. a. põgenemisel pääses ema tütardega laevale „R.O.22", mis vaatamata vene torpeedo tabamusele, siiski hilinenult jõudis Gothenhafeni sadamasse. Sõjakeerises kaduma jäänud abikaasa kohta saadi teateid alles aastaid hiljem. Tema maine teekond oli lõppenud 1967. a., mil ta oli asetatud viimsele puhkusele Põhja-Eesti valgete kaskede alla. Saksamaalt viis pagulasteekond M. Kägu Inglismaale ja sealt edasi Kanadasse.

Marie Kägu ehk „Memm", nagu teda tuntakse ja hüütakse perekonnaliikmete poolt, on oma „elupuu oksi" andnud Saksamaale, Inglismaale, Kanadasse ja USA-sse. Vanema tütre, Irene tee viis USA-sse. Pärast oma esimese mehe surma, abiellus ta bariton Harry Verderiga ja nende uueks koduks sai Lakewood. Irene kolme poja kasvatamisel ja nende eest hoolitsemisel on Memm aastate kestel olnud suureks abiks. Vanema poja — Ants Pervi (Vietnami sõja veteran) peres on Memmel juba kasvamas neljas põlvkond pisitütre Kristina näol. Keskmine poeg Erik elab abikaasaga Torontos ja on tuntud, nagu ta isagi, tubli laulumehena. Mati, kõige noorem on lõpetamas ülikooli USA-s.

Memme noorem tüjtar Ellen, kes on abielus Endel Lindajaga, elab Hamiltonis, Ontarios. Aasta tagasi said nemadki vanavanemateks. Nende vanemal tütrel, Helle Mallel, kes on abielus Tõnu Tõsisega ja elab Torontos, sündis tütar Katrin Aime. Torontos elab ja töötab ka Lindajate noorem tütar Virge Kai.

Imetlema peab seda panust, mida Memm pikkade aastate jooksul on osutanud oma lastelaste eest hoolitsemisele ja nende kasvatamisele. Kuigi ta põhi- elukoht on olnud Hamilton, pole ta kunagi ära öelnud pikast ja väsitavast reisist Lakewoodi, kui seal on tema abistavat kätt vaja läinud. Tulise isamaalasena on ta oma järeltulijatele edasi annud sügava rahvusliku meelsuse. Juba varasest lapsepõlvest peale, on nad kõik innukalt kaasa aidanud eestluse säilitamisele paguluses, agaralt osa võttes rahvuslikkudest üritustest. Olgu see siis omal ajal riietuse muretsemisel vangilaagrist vabanenud sõduripoistele; kokana gaidilaagrite ühiskööкides; võitlejate pidude einelaudades ja mujal. Alati abivalmis, teotahteline, väsimatu, heatujuline, sõbralik ja naljameelne — sellisena tuntakse Memme.

Tema aupäeva puhul tervitavad seda auväärset eesti ema, tema järeltulijad ja sõbrad ning tuttavad mitmelt mandrilt, aga eriti Hamiltoni Eesti Võitlejate Ühingu ja Pensionäride Klubi liikmed. Hoidku Kõigevägevam teda veel kaua erksana ja elurõõmsana meie keskel, et ka siis kui tema sünnipäeva kirjutatakse kord kahe nulliga, Memm võiks sellest osa võtta säravana ja uhkena, koos oma järjest kasvava „suguvõsa" liikmetega.

A. W.

Otsitakse

LAPSEHOIDJAT

arsti perekonda 3-kuuse lapse juurde, 3—4 päeva nädalas alates jaanuarist 1983. Asukoht Eesti Maja lähedal. Palun helistada: Talvi ja Olev Maimetsale, tel. 421-2764.

Maakondlike organisatsioonide koosviibimisel, kus Eesti Majale anti üle $3800 dollarit, anti killapeo toimkonna esimehele J. Vihmale üle Eesti Maja juhatuse poolt auaadress, millega avaldati tänu sellise ürituse korraldamise eest. Pildil vasakult O. Piil, auaadressi J. Vihmale üle andmas, nende vahel toimkonna sekretär L. Pihlberg.

Foto: Vaba Eestlane

Piiskop hukkus autoõnnetusel

VARSSAVI — Poola katoliku kiriku abipiiskop Gdanskis Kazimiers Kluz sai autoõnnetusel surma, teatas Poola teadeteagentuur PAP ja lisas, et kaks inimest, kes olid koos piiskopiga, said vigastada.

Hiina lubab araablastele toetust

PEKING — Araabia Liidu delegatsioonile, kes külastasid Pekingit lubati, et Hiina toetab araablasi kuni nad Kesk-Idas on saavutanud lõpliku võidu. Hiina kommunistliku partei juht Hu Yaobang kinnitas seda delegatsioonile, mida juhatas Jordaania kuningas Hussein. Aga endine partei esimees ja nüüdne peasekretär Hu lisas siiski, et ka iisraeli rahval on õigus rahulikuks eluks.

Dr. A. K. Kurlents 80

Vabade eestlaste kaalukamaid ja produktiivsemaid eesti kirjandusteaduse viljelejaid, dr. phil Alfred Karl Kurlents, pühitseb 19. dets. s.a. oma 80-ndat sünnipäeva.

Genealoogiliste uurimuste taustal ta vanimaid teadaolevaid esiisasid oli Hummuli mõisas rätsep, kes ilmselt põlvenes Valgamaa Hummuli külast, kus 1638. a. revisjoni kohaselt asusid kolm Churlaend nimelist talunikku.

A. Kurlents sündis Valgamaal Soe (Hummuli) alevis käsitöölise pojana. Alustas oma õpinguid Valgas, kus ta ise hiljem eduka ärimehena tegutses. Lõpetas Valga kommertskooli, Tartu kommertsgümnaasiumi ja õhtugümnaasiumi. Aastast 1923 alates õppis Tartu Ülikoolis eesti keelt ja kirjandustedust. On Eesti Üliõpilasseltsi liige. A. 1931 mag. phil. Oli keskkooli eesti keele õpetajaks Narva gümnaasiumis ja Tartu tehnikumis. Siirdus 1944. a. Rootsi. Töötas arhiivi assistendina Lundi ülikoolis olles ühtlasi Lundi Eesti täienduskooli juhataja. Lõpetas Montrealis McGilli ülikooli raamatukoguduse kooli, a. 1952—68 samas arstiteaduskonna raamatukogu osakonna juhataja. 1955—58 Montreali ülikooli eesti ja balti kirjanduse lektor, saavutades samas a. 1962 dr. phil. kraadi. On avaldanud palju artikleid eesti kirjanduse osas, nii eesti kui ka inglise keeles ja osalenud ka kirjandus-loomingus: „Loterii meetod" (1929), romaan „Kindluse esitajad" (1938), K. Rumori lühimonograafia, arvustusi „Tulimullas", „Queen's Quarterly's", „Kalevipoja" 4. triiki eessõna, oli toimetaja koguteosele „Eestlased Kanadas" (690 lk.) ja reale E. Üliõpilaste Seltsi väljaannetele.

A.K. Kurlents on abielus dipl. chem. Erika Viiraltiga, ta perekonnas on poeg Hillar ja tütar Elina. Dipl. eng. Hillar K. on nüüd tuntud USA rakettide eksperte.

Jääb vaid soovida, et dr. A.K. Kurlents püsiks heas tervises ja jatkaks veel kaua oma kaalukat tegevust vabade eestlaste vaimuvara toimetamisel ja populariseerimisel vabas maailmas kui primor.

E.V. Saks

Kohtuti Kanada poliitikutega

Suur-Toronto rahvasaadikuile selgitati eestlaste probleeme — Valitsusringkonna ja opositsiooni ühine „Tervist!" eestlastele

Ühenduses Eestlaste Kesknõukogu Kanadas 30. aastapäeva tähistamisega korraldas EKN juhatus reede, 3. detsembri õhtul Torontos Granite Club'i ruumides õhtusöögi Suur-Toronto piirkonnast valitud parlamendiliikmetele, et informaalsel seltskondlikul pinnal neile lähemalt selgitada eestlasi huvitavaid probleeme ja taotleda nende suuremat kaasabi Ottawas Eesti vabadusvõitluse huvides.

Õhtusöögist võttis osa kümmekond parlamendiliiget abikaasadega konservatiivide ja liberaalide erakondadest. Õhtust võttis osa ka kauaaegne eestlaste algatuste toetaja Ottawas senaator dr. S. Haidasz ja eestlaste sõbrad Ontario provintsiparlamendist Yuri Shymko (kons.) ja dr. Tony Ruprecht (lib.). Õhtusöök koos arvukate sõnavõttudega kestis mitu tundi. Õhtusöögi majanduslik külg kaeti eestlaste poolt osavõtnud EKN juhatuse liikmete ja eesti akadeemilistest ja majanduslikest ringkondadest osa võtma kutsutud külaliste poolt. Kokku võttis õhtust osa üle 60 kanadalase ja eestlase.

Õhtusöök alustati lühikese palvusega praost A. Tauli poolt.

Õhtu sõnavõttude osas EKN esimees L. Leivat tervitas kõiki osavõtjaid ja tutvustas kanada külalisi ja Eesti aupeakonsulit I. Heinsoo'd.

Seejärele ta tutvustas lühidalt EKN organisatsiooni ja selle eesmärke. Ta rõhutas eriti rahvaste enesemääramise õiguse põhimõtete rakendamise tähtsust eestlastele ja soovis selleks ka Kanada kaasabi.

L. Leivati huumorikate poliitiliste vahepaladega põimitud sõnavõtule järgnes tervituste rida parlamendiliikmete poolt, milleks parlamendiliige Jesse Flis (Parkdale-High Park) oli koostanud omapoolse kava. Oma sõnavõtus ta avaldas suurt tunnustust eestlaste tegevusele ja märkis, et olles ise poola päritoluga mõistab ta hästi eestlaste püüdlusi ja taotlusi eriti rahvaste enesemääramise küsimuses ja vabaduse taastamiseks Eestile. Ta palus parlamendiliiget Aideen Nicholsoni (Trinity) ette lugeda peaminister P. E. Trudeau poolt saadetud kirjaliku tervituse. Selles peaminister avaldab oma tunnustust EKN tegevusele ja eestlaste panusele Kanada kultuurilises elus, olles siin Eesti ajalugu ja kultuuri tutvustanud ka teistele.

Veel tervitasid liberaalide poolt parlamendiliikmed D. Wetherhead (Scarboro West) ja Ken Robinson (Etobicoke-Lakeshore).

EKN esimehele anti üle Kanada põhiseaduse proklamatsioon ja Kanada Inimõiguste Deklaratsioon ja J. Flis'i isiklik tervitusplakat.

Edasi kutsus J. Flis välja ka kõik konservatiividest külalised, öeldes, et tervitus eestlastele on ühine nii valitsusringkonna kui opositsiooni poolt. Ühiselt öeldi eestlastele „Tervist!"

Konservatiividest tervitasid parlamendiliikmed Sinclair Stevens (York-Peel) ja John Gamble (York North). Nende sõnavõtud olid teravamalt kommunismivastased, rõhutades et eestlased on oma tegevusega olnud kanadalastele eeskujuks, et kommunistlikku hädaohtu tuleb silmas pidada ja selle vastu võidelda. „Meie kanadalased oleme selles jäänud hooletuks, elades endaga rahulolus", ütles J. Gamble. Konservatiividest olid veel kohal G. Gilchrist (Scarboro East) ja D. Blencarn (Mississauga South).

Ontario peaministri W. Davise poolt ja isiklikult tervitas Yuri Shymko, avaldades lootust, et kord Eesti on jälle vaba ja eestlased naudivad samu vabadusi, mis on teistel rahvastel.

Samasuunaline oli ka tervitus Tony Ruprechtilt, kes on mitmetele eestlaste üritustele kaasa aidanud. Ta meenutas ka eestlaste ESTO-84't, kus tähistatakse Eesti lipu 100-a. juubelit. Ta lubas ka oma kaasabi nende suurürituste läbiviimisele.

Y. Shymko ja T. Ruprecht andsid üle oma isiklikud tervitusplakatid.

Pärast õhtusööki viibiti veel mõni aeg koos vabas keskustelus, kus oli võimalik parlamendiliikmetega kõnelda mitmesugustes küsimustes.

Õlendus

Eelmises „Vaba Eestlase" (nr. 91) numbris avaldatud pildi allkirjas „Põdrajaht Geraldtonis" on juhtunud kahjatsetav viga. Pildil tuleb lugeda: vasakult Geraldtoni põliselanikud Leida Õnnis, tuntud Saaremaa mees Jakob Õnnis, kes on alati lasknud esimesel jahipäeval oma põdra, ja selle järel alustanud teiste abistamisega, Herbert Karlson, Max Lilleberg, E. Lood ja H. Lilleberg.

Leinateateid

Kalifornias suri 6. septembril Kristine Siska, sündinud 18. augustil 1885 Eestis.

Illinoisis suri 7. septembril Linda Ahman, sündinud 21. jaanuaril 1908 Karulas.

THE LANES
120 ADELAIDE W.
363-9912

COLONNADE
131 BLOOR W.
962-0662
TORONTO

602 YONGE ST.
922-5346

AMJARV'S SWEETS

TORONTO, ONT. M4Y 1Z3

Jõululauale ostke AMJÄRVE saadusi:

JÕULUTORT, JÕULU-KASEHALG, STOLLEN

PIPARKOOGID, SHOKOLAADID, MARTSIPANID jm.

Andke oma tellimised varakult kuid hiljemalt reedeks, 17. dets.

Avatud jõululaupäeval 9—6

p hukkus
nnetusel

;AVI — Poola katoliku
ipiiskop Gdanskis Kazi-
iz sai autoõnnetusel sur-
s Poola teadeteagentuur
sas, et kaks inimest, kes
piiskopiga, said vigasta-

ubab
lastele toetust

G — Araabia Liidu dele-
, kes külastasid Pekingit
Hiina toetab araablasi
Kesk-Idas on saavutanud
idu. Hiina kommunistli-
juht Hu Yaobang kinni-
delegatsioonile, mida ju-
daania kuningas Hussein.
partei esimees ja nüüd-
retär Hu lisas siiski, et
rahval on õigus rahuli-

kutega
selgitati
sringkonna ja
estlastele

s 30. aastapäeva tähis-
sembri õhtul Torontos
nto piirkonnast valitud
ikul pinnal neile lähe-
taotleda nende suure-
ides.

onna kui opositsiooni
selt öeldi eestlastele
iividest tervitasid par-
ed Sinclair Stevens
ja John Gamble (York
de sõnavõtud olid tera-
munismivastased, rõhu-
lased on oma tegevuse-
nadalastele eeskujuks,
stlikku hädaohtu tuleb
a ja selle vastu võidel-
nadalased oleme selles
etuks, elades endaga
itles J. Gamble. Kon-
olid veel kohal G.
carboro East) ja D.
ississauga South).
eaminister W. Davise
klikult tervitas Yuri
ldades lootust, et kord
le vaba ja eestlased
nu vabadusi, mis on
tel.
line oli ka tervitus
rechtilt, kes on mit-
tlaste üritustele kaasa
Ta meenutas ka eest-
-84'ıt, kus tähistatakse
100-a. juubelit. Ta lu-
kaasabi nende suur-
viimisele.
a T. Ruprecht andsid
ikud tervitusplakatid.
tusööki viibiti veel
os vabas keskustelus,
lik parlamendiliikme-
mitmesugustes küsi-

Vaba Eestlase" (nr.
valdatud pildi allkir-
lt Geraldtonis," on
atsetav viga. Pildil
vasakult Geraldtoni
Leida Õnnis, tuntud
es Jakob Õnnis, kes
id esimesel jahipäe-
a, ja selle järel alus-
bistamisega, Herbert
Lilleberg, E. Lood

reid
suri 6. septembril
sündinud 18. augus-

7. septembril Linda
nud 21. jaanuaril

E saadusi:

LLEN
TSIPANID jm.

kult kuid

Ottawa Eesti Seltsile uus juhatus

Ottawa Eesti Seltsi üldkoosolek toimus 14. nov. 1982. a. Juhatusse valiti järgmised OES'i liikmed: esimeese — Raimund Piirvee, abiesimees — Ene-Ann Shewchuck, kirjatoimetaja — Valter Albert, laekur — Hugo Laanela, revisjoni komisjon — Erich Järvlepp ja Erna Peterson.

Seltsi liikmete arv on püsinud muutmata viimane kümme aastat, kõikudes 55—70 liikme vahel. Ottawasse on elama asunud uusi kaaseestlasi, kuid Ottawast on ka mujale lahkunud seltsi liikmeid. Käesoleval aastal varisesid maamulda liikmed Väino Brambat, Jaan Laur. ja Artur Varve.

Uus seltsi juhatus asus Eesti Vabariigi 65. aastapäeva tähistamise eeltöödele ja jätkab rahvuslikku tegevust eesti keeles ja meeles seltsi põhikirja raamides.

RP

Novembris Toimus Tartu College'is EKN Noorsoo Komisjoni esimene diskussiooniõhtu, kus oli esindajaid 17-st eesti organisatsioonist. Pildil vasakult istumas Sam Eller, Ester Wilbiks, Silvia Birk-Terts, Indrek Koop, Tiia Remmelkoor, Epp Aruja, Ingrid Kütt, Kalli Hübel, Juta Metsala ja Peter Jeeger; seisavad Peter Liima, Maiki Andre-Lupp, Kadi Kaljuste ja Tiit Romet.

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Õnnestunud loterii ja jõulumüük

Möödunud nädalalõpul toimus Eesti Abistamiskomitee Kanadas traditsiooniline ennejõulune müük ja loterii. Eesti Maja asemel toimus see Ehatares koos sealse käsitööringiga. Osavõtt oli ilusa, otse suvise ilma ja koha uudsuse tõttu erakordselt suur. Ettenähtud kolme tunni asemel lõpetati müügid ja loterii juba paari tunni jooksul.

Paljud külalised kasutasid aega Ehatare ruumidega ja eluga tutvumiseks.

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-8834

Eesti võimumees rootsi filateelianäitusel

Stokholmis Postimuuseumis toimunud rahvusvahelise marginäituse avamisel viibis ka okup. Eesti sideministri abi Jüri Kenn. Ei ole teada, et kõrge postipotentaat ise oleks filatelist. Ta võttis osa N. Liidu saatkonnas oktoobrirevolutsiooni aastapäeva tähistamisest.

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Pärnulaste kokkutulek Rootsis

Pärnulaste sügisene kokkutulek toimus oktoobri lõpus Mariahissenis, Stokholmis, kuhu oli kokku tulnud 65 inimest. Kokkutulnuid tervitas Ago Pärtel, ühingu esimees, kes ka jutustas teemal „Vana Pärnu — üks unustatud linn". Elmar Kold esitas helilindilt Podolski muusikapala „Pärnu legend". Selle kuulmine viis pärnulasi tagasi linna hästi korrastatud puiesteile ja parkidesse.

Pärast ettekannet vesteldi kohvilauas kodulinna mälestusist.

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, puutööd, torutööd (plumbing), kraanid, klosetid jm.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

Iseseisvuse ajata Tartu ülikool

Soome ajakirjaniku silmadega Tartu ülikooli juubelil

„Suomen Kuvalehti" nr. 39, 24. sept. 1982) avaldab leheküljelise artikli „Tarton Yliopisto 350 vuotta (Tartu Ülikooli 350 aastat) öeldes sissejuhatuseks, et soome sugurahva suur uhkus, Tartu ülikool tähistas möödunud nädalal oma 350. aastapäeva. Suguluse märgiks ülikool andis audoktori kraadi läänemeresoome keelte emeeritus-professorile akadeemik Lauri Postile.

Artikli autor Martti Häikiö jätkab öeldes, et põhjamaadest ja kogu läänemaailmast võttis pidustusist osa vaid kuus ametlikku külalist. Tartu ülikooli „ema" Uppsala ülikooli rektor Martin Holmdahl, kellega oli kaks rootslast, Stokholmi ülikooli rektor Staffan Helmfrid ja Stokholmis toimiva Balti Instituudi juhataja Aleksander Loit (kes on eestlane. Toim.).

Soomest oli kutse saanud Helsingi ülikooli rektor Nils Oker-Blom, Turu ülikooli rektor Arje Schein ja Tehnilise ülikooli professor Lauri Niinistö. Ainsate läänemaailma ajakirjanikena oli kaasas Turu ülikooli informatsioonisekretär Jorma Rakkolainen, Tampere ülikooli informatsioonisekretär Timo Malmi ja artikli autor Martti Häikiö. Ametlikud külalised pidid kogu aja asuma Tartus hotell Parkis, kuna ajakirjanikud pidid ööbima Tallinnas.

Nõukogude Liidu ülikoolide esindajaid oli selle kõrval mitmeid sadu.

TARTU ÜLIKOOLI MITMED ELUJÄRGUD

Nagu 350. aasta juubelile sobib iseloomustavad pidustusi ühelt poolt minevik ja traditsioonid, teiselt poolt Nõukogude Eesti tänase päeva aated ja tunnused.

Ajaloost annab erilise läbilõike septembri alguses Toomemäel vana ülikooli raamatukogusse ehitatud ülikooli ajaloomuuseum ning pidustuseks ilmunud 3-osaline ülikooli ajalugu „Tartu Ülikooli ajalugu".

Ülikool on asutatud vähemalt kaks korda: esiteks aastal 1632 Uppsala ülikooli eeskujul Academia Dorpatensiks ja aastal 1802 uuesti Keiserliku Tartu ülikoolina. Vene revolutsiooni pöörises ülikool koges lühikese saksa okupatsiooni ajal tegevust saksa koolina ja selle järel lühemat aega nõukogude ülikoolina.

Pidustuse auks kirjutatud 350-aastases ülikooli ajaloos nüüdne rektor Arnold Koop vaatabki ametliku versiooni kohaselt, et augustis 1940 toimunud

„sotsialistlik revolutsioon Eestis ja nõukogude vabariigi taastamine lõid sõjajärgsele Nõukogude-Eesti ülikoolile otse Vene revolutsioonini ulatava jätkuvuse."

Vahele jääb kodanliku vabariigi aeg, mida puudutab vaid Johannes Käbin oma teoses „Suur oktoober ja Eesti" pealkirja all „Iseseisvuse ikke all".

NÕUKOGUDE-EESTI PIDUSTUS

Ülikooli on aastast 1970 juhatanud rektorina pedagoogikateaduse prof. Arnold Koop. Tema juhatab kahte asutust, kommunistliku kasvatuse ja ülikooli pedagoogika laboratooriume. Tema rektoriks oleku ajal on ülikool saanud märgatavaid toetussummasid, mida on kõikjal näha Tartu tänavapildis. Peahoone on põhjalikult korrastatud, on ehitatud 3,8 miljonit raamatut mahutav uus raamatukoguhoone, nelja hektari sisepinnaga spordihoone, palju kortereid õpetajaile ja õpilasile. Linnas on kümneid maju, tänavaid ja puiestikke värvitud ning korrastatud.

Rahad nendeks uusehitusteks ja parandusteks on kindlasti tulnud Moskvast nagu 5 aastat tagasi ülikoolile lubati. Pidustuse puhul anti ülikoolile Töö Punalipu ja Rahvaste Sõpruse ordenid. N. Liidu elulaadis kuuluvad need märgid Lenini piltide kõrvale peahoone põhidekoratsioonideks.

Ülikooli nõukogudelike tunnuste kõrval oli akadeemiline ainult ungarlasele Z. P. Pachile, tshehhile J. Rottale ja soomlasele Lauri Postile audoktorikraadide andmine. Ülejäänud osa „Vanemuise" teatris ei olnud eriti akadeemiline.

President Brezhnev valiti auküläliseks ja talle saadeti pidustuse lõpul pikk venekeelne tervituskiri. Kõnelejad esinesid järgmises järjekorras:

Eestimaa Kommunistliku Partei peasekretär Vaino, rektor Koop, N. Liidu ülikoolide minister Jeljutin, N. Liidu Teaduste Akadeemia akadeemik Tutkevits, komsomoli keskkomitee sekretär Svetsova, Eesti Teaduste Akadeemia president Rebane, Vilno ülikooli rektor Kubilius, kosmonaut Sevastjanov, aparaaditööstuse tööline Terentjeva, ungarlasest audoktor Pach, Uppsala ülikooli rektor Holmdahl, Tartu linna kommunistliku partei esimees Toome, õpetajate esindajana prof. Raudam ja õpilaste esindajana üliõpilane Rebane.

Kõnede pikkus, vene keel, nõukogude kommunistliku partei ja eriti Brezhnevi teened läbisid punase niidina ülikooli ajalugu.

TARKUSE JA TEADUSE KESKUS

Tartu ülikooli valmistab peamiselt Eesti „vabariigile" arste, juriste, loodusteadlasi ja humaniste. Ülikoolis on ca 3000 õpetajat ja ca 7000 õpilast, kusjuures hoonete pindala on 150.000 ruutmeetrit, mis on Eesti mõõtmeis võimas asutus.

Arsti- ja loodusteadused ning rahvuslikud teadused, eriti keel ja kirjandus on tugevad alad. 10 teaduskonda, raamatukogu, eriasutused, muuseumid, laboratooriumid suhteliselt väikses linnas toovad miljööna meelde klassikalised Euroopa ülikoolilinnad, kus ülikool haarab poole linnast.

Soomlasile, kellele matk Tartusse ei oleks pikk, avaks välisriikide vaheliste ühenduste kergendamine eriti rohkesti huvitavat, uusi koostöövõimalusi nüüdseile lisaks. Kahjatsevalt ei ole silmapiiril kergendamisest märke. Vastupidi, septembri algusest peale on igasuguse kirjanduse saatmine välismaale märgatavalt kogu maal raskenenud.

Artikli juures on avaldatud foto „Vanemuise" teatri lavapoolsest osast, kus keskel on hiigelsuur Lenini pilt ja selle mõlemal pool ülikoolile pidustuseks määratud Töö Punalipu ja Rahvaste Sõpruse ordenid. Viimase kinnitas EKP peasekretär Karl Vaino ka ülikooli lipuvardale.

Aktuse nn. presiidiumipoodiumil olid teiste hulgas akadeemik Paul Ariste, kosmonaudid Klimuk ja Sevastjanov, N. Liidu ülikoolide minister Jeljutin ja Eestimaa ning Tartu kommunistlike parteide sekretärid.

Üleskutse eesti sõdureile

On koostamisel ülevaade Eesti Kaitseliidu kohta, milleks on vaja mitmesuguseid andmeid. Kes saab anda informatsiooni malevkondade päälikute kohta seisuga 1938/39 alljärgnevaist kohtadest:

Harju malev: Kose malevkond, Nissi malevkond, Juuru malevkond.

Pärnumaa malev: Vändra malevkond, Saarde malevkond.

Lääne malev: Haapsalu malevkond, Kullamaa malevkond, Risti malevkond.

Petseri malev: Värska malevkond.

Viru malev: Jõhvi malevkond.

Narva malev: Vaivara malevkond.

Andmed palutakse saata: F. Limberg, 1015 22nd Ave., N.E. Minneapolis, MN, 55416, USA.

Vajame LAPSEHOIDJAT
2 väiksele poisile (1½ ja 3½)
esmaspäevast kolmapäevani
Dufferin & Steele
Palun helistage 669-5930

Orelikontserdi asukoha muudatus

Eesti Kunstide Keskuse Kontsertbüroo jõulukontsert orelil pühapäeval, 19. detsembril ei toimu mitte Vana Andrese kirikus nagu varem kuulutatud, vaid Peetri kirikus kell 2 p.l.

Ostke jõuluks kuulsat
skandinaavia jõulujooki
JULGLÖGG
Saadaval delikatessärides või helistage meile tel. 678-0345
SCANDINAVIAN BEVERAGES
2425 Lucknow Dr. Unit 4,
Mississauga, Ontario L5S 1H1

Äri on avatud jõuluostudeks
alates 6. detsembrist järgmistel aegadel
esmasp.-reedeni kell 10-9, laup. 9.30-5.30
PARIM JÕULUKINKIDE OSTMISE ÄRI
Suures valikus klaaskaupu, muist väljamüügil ★ SAUNA kosmeetika tarbeid ★ Saunatarbeid ★ Küünlaid ★ Küünlajalgu ★ ★ Tekstiile kardinateks, kleidiriieteks, seinakaunistusteks ★
Suusad ja suusavarustus spetsiaalhinnaga
SUOMI-AITTA
ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST
2031 Yonge St., Toronto, Ont. M4S 2A2 — Telefon 483-6650

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

Sobiv jõulukink!
UDUSULETEKID alates $125.—
Ostke otse tööstusest ja säästke.
Suletekid, padjad, voodilinad ja katted.
Meil on ka saadaval kaameli- ja laamakarvadest tekke.
Lambavillased vateeritud tekid (reuma-vastane)
Renoveerime vanu udusuletekke
MASTER DOWN PRODUCTS
4544 Dufferin St. (lõunpool Finchi) Tel. 665-8855
2311 Bloor St. W. (idapool Windermere) Tel. 763-7326

The North Kensington Market Creamery & Appetizers
3521 Bathurst St. Downsview, Ont.
Tel. 782-2115

B.C. SMOKED SALMON	$7.25 lb., reg. $16.00 lb.
Holland herring kegs 4 lbs	$9.99, reg. $12.99
Danish Havarti Cheese	$2.79, reg. $3.59
Dutch Couda cheese	$2.89, reg. $3.49

Buy one pickled herring fillet get one free.
Buy one tin of caviar get one free — save $6.99
With this ad specials till Dec. 31.1982

„KAPELL AKORD"
TANTSU- JA MEELEOLUMUUSIKAT PIDUDEKS.
1—3 &+ olenevalt piduliste arvust ja soovist. Tasu kokkuleppel.
Hel. p.k. 6 õhtuti tel. 469-1287. Küsida VERNER HABERKORN

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN

281 DANFORTH AVE. Tel. 469-3753
Soome pagari ja kondiitrisaadused, jõulutordid, soome kompvekid ja shokolaadid, piparkoogid.
Delikatessid, juustud, konservid jm.
ANDKE OMA TELLIMISED JÕULUKS VARAKULT, KUID HILJEMALT 18. DETS.

KÜTTED
★ Uued ja parandamine ★ ÕLI ja GAASIAHJUDE vahetamine ★ Korstnate voodrid (chimney lining) ★ Veetorude parandamine. ★ Möödukad hinnad, oskustega töömehed.
ROLAND KULLIK — Tel. (416) 275-1280

SPORT

Robert Vellend Kanada rahvusmeeskonda

Labradoris toimus novembrikuul suurem murdmaasuusatamise treeninglaager koos ameeriklastega, millest Ontario meeskonna koosseisus võttis osa ka Kalevi Suusaklubi liige Robert Vellend.

Kanada neljaliikmeline meeskond koostati laagri lõpul toimunud kolme võistluse põhjal. Esimene võistlus toimus neljapäeval, 25. nov. 10 km distantsil, Robert tuli selles viiendaks. Reedel tuli ta 8 km-s kuuendaks ja laupäeval 15 km-s neljandaks.

Laupäeva õhtul toimunud banketil tehti teatavaks

et meeskonda pääsesid Pierre Harvey Quebec'ist, Wayne Dustin Sault Ste. Marie'st, Reino Keski-Salmi B.C.-st ja Robert Vellend Torontost, mida suusatajate zhargoonis kutsutakse bamaanivööndiks.

Et siit võiks võrsuda rahvusmeeskonna liige, on isegi omamoodi ime. Enamik suusatajaid tuleb ikka Sault Ste. Marie'st, Sudburyst ja Thunder Bay'st.

Robertil ei ole ka õiget treenerit ja ta on treeninud peamiselt omal käel ja venna nõuandel. Tal on olnud ka küllaldaselt tervislikke probleeme: murdunud põialuud, mitmet sorti muhke ja rakke jalgadel, kukkumisi suuskadega ja jalgrattaga, alles juulikuul pimesoole operatsioon, hiljuti põlv haige jne. Aga kuidagi on ta suutnud end ikka vormis hoida ja nüüd nii kaugele jõuda.

Pühapäeva õhtul jõudis ta kell 8 Torontose, käis haiglas viibivat venda vaatamas ja esmaspäeval kell 1 alustas reisi Montreali, et sealt meeskonnaga Itaaliasse sõita.

Seal toimub nädalane treeninglaager ja sellele järgneb kolm maailmakarika võistlust Austrias, Shveitsis ja Ida-Saksamaal.

Kui tervis vastu peab, jõutakse tagasi koju 10. jaan. 1983.

Kanada meeskonna treeneriks on endine Ameerika rahvusmeeskonna suusataja Doug Petersen.

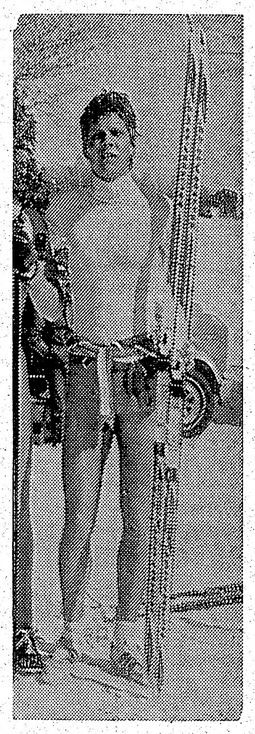

Robert Vellend on aastaid võistelnud Ontario suusaradadel, pildil mõne aasta eest peetud võistlusel.

Spordimärkmeid

Naiste kõrgushüpet on viimasel kümnel aastal valitsenud kolm kuulsust: Ulrike Meyfarth, Rosemarie Akkermann ja Sara Simeon. Kõik kolm on olnud olümpiavõitjad, Euroopameistrid ja maailmarekordiomanikud.

Praegune maailmarekord 2.02 kuulub Ulrike Meyfarthile. Ta sportlase karjäär on pikk. Juba 16-aastaselt võitis ta 1972. aastal olümpiakulla. Järgmine suurvõit tuli alles tänavu, kui ta Ateenas peetud Euroopa meistrivõistlustel hüppas 2.02.

Sama hooaeg on muutnud maailma naiste kõrgushüppe edetabelit uute märkimisväärsete tulemustega. Sara Simeon saavutas samal võistlusel 1.98, millest oli küllalt vaid pronkmedaliks.

☆

Oslos peetud Norra kiiruisutajate avavõistlustel Valle Hovini staadionil uisutas olümpiapronksmedalimees Frode Rönning 500 m ajaga 38,6 ja võitis 1.19,2-ga Ingemar Brederi.

RISTSÕNA NR. 1126

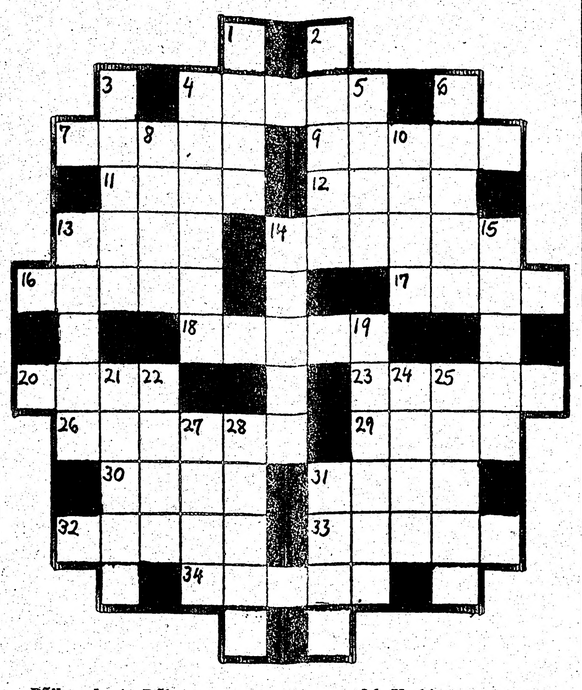

Põikread: 4. Rõhuv, masendav, 7. R. Tobiase populaarne koorilaul, 9. Kuulus prantsuse helilooja, 11. Kodulind, 12. Kõige enam, 13. Lihaloom, mitmuses, 14. Head võimed, oskus, 16. Linn Saksamaal, 17. Osa trepist, 18. Õhuke puutükk, 20. Metsloom, 23. Mäed Euroopas, 26. Katki tegema, 29. Auto osa, 30. Eesti soome keeles, 31. Riikliku autotee nimetus Saksamaal, 32. Meeldivad, 33. Eesti Vabadussõja juhte, 34. . . . leht — endine eesti ajaleht.

Püstread: 1. Hundi teine nimi, 2. Eesti ajakirjanduse „nestor", 3. Mõnikord, 4. Eesti karikaturist Redo õige nimi, 5. Elatanud, 6. Rooma linna muinasjutuline asutaja, 8. Elektronarvuti, 10. . . . Villa — omaaegne suurfilm, 13. Laevade peatuskoht, 14. Linn Jaapanis, 15. Väljenduslaad, 19. Vaja, 21. Vähemtuntud eesti kirjanik, 22. Looma häälitsus, 24. Hukatud mässuline Torontos 19. sajandil, 25. Eesti riigimees sajandi alguses, 27. Doonau lisajõgi, 28. Viis, laad — ladina keeles. 31. Muistsete egiptlaste püha loom.

MALE

A. LOORITS, V. PUNA JA E. TALVE ESIKOHTADEL

Toronto Eesti Maleklubi novembrikuu maleõhtu osutus elavaks. Neli maletajat (H. Aavik, E. Pajo, M. Rand ja E. Tani) mängisid sõprusmänge ja kaheksa maletajat (L. Joselin, J. Järve, A. Kõresaar, A. Loorits, V. Pikkand, V. Puna, P. Smeelen ja E. Talve) võtsid osa turniiridest. Välkmale (2 x 5 min.) turniiri võitis A. Loorits, saavutades 4 punkti viiest võimalikust. Jaak Järve tuli teisele kohale 3 punktiga. Kiirmale (2 x 10 min) turniiris jagasid Valter Puna ja Endel Talve esikohti, saavutades 4½ punkti 6 võimalikust. J. Järve oli kolmas 4 punktiga.

Järgmine maleõhtu toimub 16. detsembril kell 7 õhtul Toronto Eesti Majas. Tuleval aastal algab maleturniir normaalajaga ja kiirmale jääb tagaplaanile. Kõigil malehuvilistel on palutud sellest osa võtta. Aeg.

RISTSÕNA Nr. 1125 LAHENDUS

Põikread: 1. Tammekann, 7. Säh, 9. Aasovi, 10. Star, 11. Igat, 12. Kuslap, 13. Double, 15. Ennu, 16. Saarimaa, 19. Estonian, 21. Olai, 23. Elmira, 24. Teadus, 27. Diet, 28. Elsa, 30. Ööpäev, 31. Rai, 32. Lavastama.

Püstread: 1. Tas, 2. Antson, 3. Marabu, 4. Kiiresti, 5. Naak, 6. Natuur, 7. Sool, 8. Hispaania, 13. Desertöör, 14. Unit, 17. Amnestia, 18. Mali, 20. Nuudel, 21. Omlett, 22. Armsam, 25. Appi, 26. Siva, 29. Aga.

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XIII sajandil"	2.10
Uku Maasing „Udu Toonela jõelt"	5.25
„ „ „Piiridele Pyydes"	4.20
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.30
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	4.30
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	2.70
V. Salo — Riik ja kirikud	2.70
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	2.70
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	2.70
H. Salu — Eesti vanem kirjandus	2.70
Blaise Pascal — Mõtted	2.10
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsoginnale	2.10
Arno Vihalemma — Kunstnik eesti kirjanduses	2.10
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.40
Ilona Laaman — Üks üsna kerge haigus (luuletused)	5.50

MÜÜGIL

Oskar Lutsu KEVADE I

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja koolivõhutel Eesti Majas raamatute müügilaual.

HIND $6.00 — postiteel $6.50

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Vilvi Piirisild

430 retsepti ☆ Hind koos saatekuluga Can. $15.—

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.

Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

ILMUS

ILMAR KÜLVETI

NÄITEMÄNGURAAMAT

sisaldab 5 näidendit fotodega:

PARADIISI PÄRISPEREMEES
LAMP EI TOHI KUSTUDA
SILD ÜLE MERE
SULETUD AKEN
MENNING

Hind $15.— pluss saatekulu 70 ¢

Saadaval VABA EESTLASE talitusest

J. SAAR

TALLINNAS 1. DETSEMBER 1924

ENAMLASTE RIIGIPÖÖRDE KATSE

2.

EESTI ENAMALSED VENEMAAL

Eestist väljalöödud, asusid Eesti enamlased nõukogude Vene valitsuse leivalisteks. 1922. aasta lugemise järel oli nõukogude Venemaal veerand miljoni eestlase kohta 1964 eestlast-kommunisti, needki pea ainuüksi Eestist ärakaranud, kuna rohkearvuliste Eesti asunikkude seas neid peaaegu üldse ette ei tule. Läti enamlastest, näiteks, keda oli 9512, on Eesti omad viiekordselt taga. Vahest veel suurem on vahe mõju poolest, — Eesti enamlaste seas pole ühtegi, kes Stutshka, Smilga või Latsise lähedalegi oleks jõudnud. Nõukogude Vene tegelased on mitmel puhul seletanud, et Eesti enamlus aina „komsomol'ist" (kommunistlikust noorsoost) koosnevat.

Sellegipärast on Eesti enamlased Venemaal õige suured isandad, kes Vene riigi kulul üleval peetakse. Ehk neil küll kommunismi ülesehitamisest ikka suu täis, on sealse kohaliku riigi- või majandustööle neist rakendunud ainult õige vähesed, peaasjalikult parteivalitsuse vihaalused, nagu end. Tallinna linnavalitsuse esimees Vöölmann või A. Kastra, keda juhid oma lehtedes „sotsiaaläraandjateks" ja „närudeks" tembeldanud. Õige Eesti enamlase amet on aga — olla Vene leival äraandjaks ja nuuskuriks oma enda rahva vastu.

See „proletariaat", kes tööd ei tee ega teha ei mõistagi, koondub Venemaa pealinnades kominterni ja Venemaa kommunistliku partei Eesti sektsioonide ümber, sealt kindlustatakse neile soojad „vastutavate parteitegelaste" sinekuurid, omaenda ühiselumajad — „kommuunad" (tähsamad Peterburis, Fontankal 27 ja Vassili saarel), pajukid jne. Kui parasiidid kunagi, on seltsimehed söödamaa pärast isekeskis alalistes hõõrumistes; kõiksugu „organisaatorite" ja „vastutavate agitaatorite" kohtadest peetakse kramplikult kinni ja kõige hirmsam karistus „iseteadlikule proletaarlasele" on — kui ta on sunnitud vabrikus endale tööd otsima. Isegi kui end. kommunistlik Riigikogu liike Allikso 100.000 E. marga parteiraha ülelöömise eest halva kriitika alla sattus, ei söendatud teda lihtsureliku tööle saata, vaid jäeti härdate palvete peale talle Vassili saare Eesti enamlaste „kommuna" parteilise uksehoidja koht.

Vene nõukogude valitsus on nii sisseseatud, et igas komissariaadis need asutused, kellel eestlastega või Eestiga tegemist, Eesti enamlaste poolt juhitakse; nii näit., poliitilises politseis (GPU-s, — end. Anvelti sisekomissar Käspert), Rahvuskomissariaadis (Eesti osakond), Hariduskomissariaadis (Eesti sektsioon), Loode-Venemaa kaubapalatis (H. Pöögelman, kes ühtlasi kominterni Eesti sektsiooni häälekandja „Klassivõitluse" toimetaja), Sõjakomissariaadis, Väliskomissariaadis jne. Ükski Eestisse puutuv asi ei lähe nõukogude valitsuse ette, kui ta Eesti kommunistide käest pole läbi käinud.

Suur osa Eesti enamlastest on mööda Venemaad laiali kõiksugu oblastite, kubermangude, maakondade ja kohalike partei sektsioonides, eriti rohkesti Peterburi kubermangus ja Siberis, valvamas Eesti asunike poliitilise meelsuse üle ja nende seas rahvuslikke tegelasi tagakiusamas. Eesti asunikele, kes vanasti, nagu prof. Tshuprov tunnistab, oma töökuse ja kõrgema vaimse tasapinna poolest Vene ümbrusele kultuurikandjaks olnud, keelasid enamlased seltskondliku elu ära ja lõikasid läbi kirjanduse saamise Eestist. Selleeest käivad enamlaste lendavad agitaatorid, kes ise vaevalt sõnu kokku veerivad, neile nüüd kõnesid pidamas kommunistlikust tulevikust, kus igasse lehmalauta elektrifitseeritud raudteed ehitatakse. Enamlaste lehed kurdavad aga, et Eesti asunik, kui parandamatu kontrrevolutsionäär olevat Vene mushikust oma „sotsiaalse iseteadlikkuse" poolest kaugel taga.

Kõige mõjukam osa Eesti enamlastest on ametis kominterni Eesti sektsiooni, sõjakomissariaadi GPU asutustes, mis Jamburi ja Pihkva kaudu põrandaaluseid teid mööda Eestis Vene sõjalist salaluuret ja parteilist õõnestustööd korraldavad. Agitaatorite ja agentide väljakoolitamiseks töötab Peterburis 1920. sügisest saadik eriline parteikool end. Eesti punase diviisi juhataja J. Palvadre juhatusel ja „Eesti töörahva ülikool", sama punase diviisi endise poliitilise komissari Iisaku juhatusel. Peale selle on Vassili saarel Internatsionaalses sõjakoolis Eesti kursantide rood, kust „löögimehed" tulevad.

Isesuguseks treeninguks „löögimeestele" tarvitatakse Peterburi Eesti konsulaati. Mitmekordses praktikas oli seks kindel rituaal väljakujunenud. Juhtus Eestis keegi põrandaalune agent kinni kukkuma, siis kutsuti Peterburi ametlikes lehtedes Internatsionaal sõjakooli saali (Vassili saar, I liin, 3) „Eesti timukate ja verekoerte valitsuse" vastu protestimiiting kokku, kus Eesti enamlaste juhid ja nende leivaisad Eesti Vabariigi allaheitmisele ja Eesti konsulaadi rüüstamisele üleskutseid tegid. Et Eesti kursantidest ei jatkunud, siis käsutati sealtsamast ka Läti, Soome jt. seltsimehi appi, kes revolvreid, kange ja raudpolte kaasa võttes kohe konsulaadi ette ruttasid. Oli bande veelgi liiga loid, siis küttis konsulaadi ees uulitsal mõni kõnemees teda üles. Sellepeale pilluti konsulaadi aknad sisse, lasti revolvrist, tungiti hirmsa käraga kõigist ustest ja akendest ühekorraga hoonesse ja otsiti mõirates peakonsulit taga, et teda maha lasta. Pogrommi puhul, 3. aprillil 1923, pääsis peakonsul V. Tomberg ainult õnneliku juhuse tõttu eluga. Ehk ta bandiitide kavatsusest küll juba samal hommikul nõukogude võimudele oli ette teatanud, jõudsid võimud parajasti pool tundi pärast pogrommi kohale, selle eest kõigi juurdlusabinõudega varustatud, isegi politseikoerad kaasas. Peakonsul tähendas naeratades, et juurdluseks vajadust pole, sest et kallaletungijad isiklikult tuntud. Kuid süüdlaste karistamisest pole pärast enam midagi kuulda olnud. Samast sõjakoolist kursante leiame hiljem Tallinna, 1. dets. 1924 kallaletungijate hulgas.

Ehk küll enamlased oma partei asutuste sidet sõjalise luurega salgavad, on see ühtelugu dokumentidega ilmsiks tehtud. Ei ole ju Vene punavõe juhtide eneste seletusel välismaa kommunistlikud parteid muud kui Vene kindlused keset vaenlase maad. Pärast Vabadussõda mängis luurekeskkohana iseäralist osa Eesti kommunistliku partei Venemaa büroo „Estbüro". Hiljem jaotati töö rohkem erialade järele, kuid ikka nii, et parteiline töö sõjalisega tihedasse ühendusse jäi.

Peterburi sõjaväeringkonna luurevalitsus jaguneb kolme sektori: Eesti, Soome ja Skandinaavia. Eesti sektoris on peategelasteks Eesti enamlased. Läbikäimine Eestiga käib peaasjalikult Jamburi ja Pihkva rajooni volinike kaudu, kus töötavad Eesti enamlased Jea, Puss, Teder, Sammel, j.t. Kohtadel korraldavad luuret agendid-residendid, kes seisavad lähedal ka kohalike kommunistide keskustele. Niisuguse residendina töötas Tallinnas ka riigikogu liige, iseseisev sotsialist M. Bleiman, kes Eesti sõjalaeva „Lennuk" äraviimist katsus organiseerida, siis Venemaale põgenes, seal iseseisvate sotsialistide parteid komiterni kongressil esitas ja siis GPU (tsheka) teenistusse astus.

ENAMLUS JA TÖÖLISLIIKUMINE

Kuni 1917. a. revolutsioonini olid Eestis ametiühingud Vene võimude poolt ärakeelatud. Eesti töölisliikumine oli seega alles lapsekingades, kui ta maailmasõja ja revolutsiooni palavikulises õhkkonnas enamlaste demagoogia tallermaaks sai.

(Järgneb)

Rohkem tellijaid — parem ajaleht.

Soovitage VABA EESTLAST oma sõpradele!

sel ilmunud
stlase talituses

õõrastega XIII
2.10
5.25
4.20
a itaalia keeles 6.30
ves 4.30
ika 2.70
2.70
Esimene katse
atu koostami-
2.70
2.70
2.70
2.10
ertsoginnele 2.10
janduses 2.10
innas 6.40
us (luuletused) 5.50

VADE !
ja kooliõhtutel Eesti
$6.50

T KOKARAAMATUST
n Style"
Piirisild
luga Can. $15.—
lase" talitus.
Angelesist.

TI
AAMAT
fotodega:
MEES
DA
kulu 70 ¢
E talituses

esti kommunistliku partei
büroo „Estbüro". Hiljem
rohkem erialade järele,
nii, et parteiline töö sõ-
nedasse ühendusse jäi.
ri sõjaväeringkonna luu-
jaguneb kolme sektori:
ome ja Skandinaavia.
toris on peategelasteks
nlased. Läbikäimine Ees-
peaasjalikult Jamburi ja
ooni volinike kaudu, kus
Eesti enamlased Jea,
er, Sammel, j.t. Kohtadel
d luuret agendid-residen-
isavad lähedal ka koha-
unistide keskustele. Nii-
idendina töötas Tallinnas
gu liige, iseseisev sotsia-
eiman, kes Eesti sõjalae-
uk" äraviimist katsus or-
a. siis Venemaale põge-
iseseisvate sotsialistide
miterni kongressil esitas
U (tsheka) teenistusse as-

S JA
IKUMINE
917. a. revolutsioonini
ametiühingud Vene või-
lt ärakeelatud. Eesti töö-
e oli seega alles lapse-
kui ta maailmasõja ja re-
palavikulises õhkkon-
uste demagoogia taller-

(Järgneb)

llijaid — parem ajaleht.
Soovitage
BA EESTLAST
oma sõpradele!

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

JOHN E. SOOSAAR,
C. A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler.
Spetsialiseerunud contact lenside
alal.
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lää-
ne pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

Marta Sillaots
TRIPS, TRAPS, TRULL
Ilmunud „Vaba Eestlases" pere-
konna ja kodu aasta puhul 1982

Colour & Form 30-s aastanäitus

Allakirjutanu on aastate jooksul pidevalt eesti kunstihuvilist publikut informeerinud Colour & Form kunstiühingu tegevusest ning eesti soost kunstnike osatähtsusest selles. See ühing on olnud esinemisfoorumiks nendele, kes on soovinud oma loomingu suunata kanada publikule. Hiljuti peetud 30-s aastanäitus rõhutas seda fakti, sest esinesid 9 eesti kunstnikku kokku 11 teosega näitusel esitatud 40 tööst.

Kunstiloomingu maailma on alati olnud ning peabki jääma pulbitsevaks vibreerivaks nähtuseks ühiskonnas, isegi kui mõningad otsingud juhivad meid mõttetuste ning ebaloogilisuste kuristiku äärele ehk võivad vajuda anti-esteetilisse mudasse. See kõik on ühiskonna loova eneseväljenduse produkt ning negatiivsed ja positiivsed äärmused on ikka tasakaalus. Tõelisteks pattudeks loomingu moraali vastu on kunstiloomingu nime all esindatud massproduktsioon ning sensatsionalism ükskõik millise vahendiga.

Colour & Form'i tegevus on olnud vaba üliäärmuslikest tendentsidest. Näitused on olnud kontrollitud erapooletute valikkomiteede läbi professionaalsuse garanteerimiseks.

Teeme kiired ja lühidad kommentaarid eesti kunstnike esitatud töödele:

Helmi Hermani oleme tundnud peamiselt maalijana, kuid tema ülevaatenäitusel Karu galeriis avastasime temas tugeva ja produktiivse skulptori. Ta esines seekordselt näitusel kahe kunstkivimassist korrektselt teostatud skulptuuriga.

Karl Kaingi „Külas" hindame, et kunstnik on teadnud millal töö on valmis. Nii maalimislaadi kergus kui ka koloriidi pehmus annavad edasi tunnetatud meeleolu.

Kai Käärid. Kuskil on öeldud, et looming on kõige otsekohesem siis, kui ta on nagu mäng. K. Käärid näib alati lõbu tundvat mängust ilma suurte probleemideta, kuid ta tööd on korrektselt lõpetatud, peamiselt segatehnikas ja äratuntava isikupärasusega.

Abel Lee esitas segatehnikas sümbolistliku kompositsiooni.

Ervin Milvekut on rõõmustav näha jälle esinemas. Tema spontaansed koloriidi ja tehnikarahutud akvarellid on alati isikupäraselt äratuntavad.

Leena Raudveed õppisime tundma 5 naiskunstniku näitusel. Tema „Configuration" on vihjeline objekti vormi määritlus kerges pastellkoloreeringus grafiidijoonistus. See on hea maal, mille lihtsate staatiliste tõmmete ümber olevad pehmed toonilaigud loovad ebamäärast poeetilist-liüürilist meeleolu.

Lem Sootsi segatehnikas kaks kompositsiooni kuulusid tugevamate tööde hulka näitusel. Koloriidi ja tekstuuride lahendused abstraktsetes vormides on aina olnud Sootsi isikupäraks, esitatu puhul oli tagajärg hea.

Oss Timmas esines külaliskunstnikuna, olles ka zhürii liige. Tema tõsimeelne mehhikoaineline maal oli Timmase tuntud tehnikas, kuid otsinguga reaalses suunas. Huvitav oli taeva käsitlus ürgvanade arhitektuurivormide kohal.

Evald Timuski loomingu parimaks on ikka olnud monotüüpia tehnika impressionistlikus stiilis. Ka esitatud Seedriorg vaade oli tehniliselt puhas, paranduseta ning meeleolukas monotüüpia.

Siinkohal lisan informatsiooniks, et E. Timusk, asudes Niagara Falls'is, on olnud aastaid aktiivne sealses kunstielus ning äratanud mitmel puhul tähelepanu oma loominguga. Viimasel kohalikul näitusel tunnustati tema monotüüpia parimaks maaliks näitusel, teine töö sai teise auhinna.

ABEL LEE

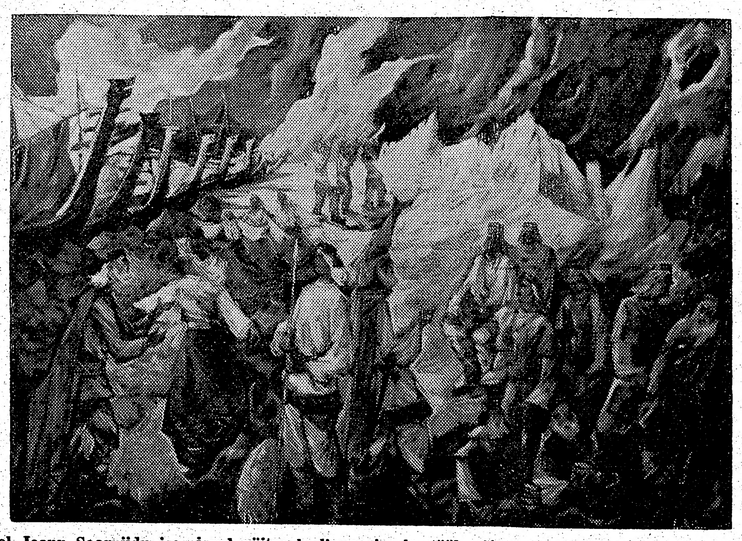

Hiljutisel Joann Saarniidu iseseisval näitusel oli suurimaks tööks Sigtuna vallutamise teemaline õlimaal, mille suurus oli 58 x 36". Õlimaali omas eesti kunstikollektsionäär J. Kembi Vancouverist.
Foto: Vaba Eestlane

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

SANDOWN GARAGE
2312 Kingston Rd.,
Scarboro, M1N 1T9
KÕIK AUTOPARANDUSED
SOODSALT
PRUUGITUD AUTODE
MÜÜK ja OST
Omanik
HENRY (Heikki) MUURINEN
Tel. 265-1713

BON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
★ 31 aastat tööpraktikat ★
Tel. 533-9334

Soome viina võidukäik

HELSINGI — Soome vodka vallutab USA turgu oma kõrge kvaliteedi ja veelgi rohkem Afganistani vahejuhtumi tõukejõuga. Soome vodka müük USA-s tõusis pärast 1979. aastat enam kui 2,5-kordseks. Selle turumaht on nüüd tõusnud 21%-le kõigist importvodkadest.

Finlandia-vodka eksporti USA-sse alustati 1970-ndate aastate alul, mil see peaasjalikult piirdus New Yorgi ja idaranniku piirkonnaga. Aastal 1976 toimus müügiagendi vahetus, millega müügialaks saadi kogu USA. Soome vodka müügiarvud on arenenud järgmiselt: 1977 — 348.000 pudelit (0,75 l.), 1978 — 504.000, 1979 — 588.000, 1980 — 1.080.000 ja 1981 — 1.560.000.

Aastail 1980—81 on selgesti näha n.ö. Afganistani mõjutusi, kui paljud ostjad eemaldusid N. Liidu vodkast. Stolichnaja vodka müük laskus aastal 1980 1.440.000 pudeli võrra, mis tähendas üle kolmandiku langust.

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
Toimetaja H. Oja kodune
tel. 481-5316
KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase
leviku tõttu.
üks toll ühel veerul $4.25
esiküljel ..... $5.—
tagaküljel $4.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni
esmasp. homm. kella 11-ni ja
nädala teise ajalehte kuni kol-
map. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Aldo Lattik 70

See oli just enne jõulupühi, 13. jõulukuu päeval 1912, kui Viljandi Maakoguduse kirikumõisas nägi ilmavalgust praost Jaan Lattiku noorim võsu Aldo. Juba koolipõlvest alates astus poiss populaarsuses oma isa jälgedes; paraku küll vahest veidike teises vaimus. Selle saladuse põhjusteks olid ja on veelgi — teiste heade omaduste kõrval — alatine heatujulisus ja huumorimeel.

Aldo Lattik lõpetas Viljandi Maakonna Poeglaste Gümnaasiumi aastal 1930. Tondi Ühendatud Õppeasutused ja Tartu Ülikool olid lõpetatud aastaks 1935. Tema tegevus, kindlustuse alal, algas Tallinnas 1936. a. näärikuul K/S Eesti Lloyd'i juures, kus ta tõusis peainspektoriks 1939. Lisaks sellele omandas veel Kanadas ka maakleri tiitli.

Selline on olnud Aldo Lattik'u elu praktiline külg. Lisaks sellele on tal tulnud olla Kaitseliidu kompanii ülemaks, „Vanemuises" ooperisolistiks, perekonnapeaks jne. Need kõrval-harrastused on sageli olnud saatuslikud. Just see, et ta juhtus olema „Vanemuises" raskesti asendatav solist ooperis „Deemon", päästis ta küüditamisest. Sõprussidemed võimaldasid 1944. a. kütünlakuul nurgakese põgenikelaeval, mis viis Rootsi ja sellega vabadusse.

Aldo Lattik on olnud aktiivne kaasalööja alati ja igalpool. Oli see Tartus Korp! Vironia liikmena (Aldo põhimõtteks oli siis, et tudeerimine ärgu segagu lõbusat üliõpilaselu!) või Tallinnas, kui ka hiljem Montrealis seltskondlikul alal.

Kindlustusala on aga olnud ja jäänud juubilarile elutööks. Seda on ta edukalt praktiseerinud paljude aastate jooksul ka oma uuel kodumaal Kanadas. Seal on ta lisaks sellele olnud Rahvusfondi juhatuse liige, Montreali Segakoori esimees, mitmekordne Eesti Seltsi esimees, Eesti Liit Kanadas liige ja kuulunud 20 aastat RVN-sse (EKN'u). Ja, uskuge või mitte, ta oli 1957. a. isegi Kanada Konservatiivide Partei kandidaadiks. Viimases võistluses tuli viie hulgas teiseks. Mulgi kohta isegi nimetamisväärne saavutus.

Pole see elu aga kaugeltki olnud alati roosiline. Juba kodumaal avastati tuberkuloos, mis aga Rootsis osutus kasvajaks ja operatiivsel teel kõrvaldati. Alles hiljuti suri kodumaal vend Heino.

Nagu eelpool mainitud, on Aldo Lattik andnud oma rohke panuse eestlaskonnale ja me teame, et ta selleks on ka nüüd alati valmis. Juubilari hulgaliste sõpradega liitub ka Korporatsioon Vironia, soovides oma vilistlasele veel pikka iga.

Henry Tekkel

„Ma lähen ka isa kooli, kui suur olen. Kas sõidad mu nüüd isa juurde?"

„Kas sa isa kooli nime tead?"

„Trips ei tea. Traps mõnikord teab."

„Aga sina??"

„Mina ka mõnikord tean."

Ja suure pingutusega pahvatab Trull:

„Rr-aalkool!"

„Ahaa! See on ju tore. Siis sõidame isa juurde. Ega sind omapead tänavale või jätta."

Autojuht paneb Trulli pehmele nahkistmele istuma, istub ise ette. Kogu tee kilkab Trull heameelest. Sõit ei kesta aga kuigi kaua. Trull ohkab, kui auto varsti peatub kõrge mitmekordse maja ees.

Autojuht astub maha ja ütleb:

„Sa istu nüüd ilusti paigal, ära sa ennast liiguta, enne kui ma tagasi tulen."

Autojuht kaob tükiks ajaks koolimajja. Kulub aega, enne kui ta leiab Trulli isa. Ta seletab isale, kuidas ta Trulli leidis.

Isa raputab tänades autojuhi kätt, tasub sõidu eest ja toob Trulli õpetajate tuppa. Mis poisiga siin peale hakata? Ja kuidas emale ta leidmisest teatada? Kõigepealt helistab isa riidekauplusse. Õnneks teab ta, missugusesse kauplusse ema pidi minema. Kauplusest vastatakse, et proua Vaino ennist laste kadumise üle väga kohkus. Ta jättis enne äraminekut ärisse mitu telefoninumbrit, kuhu talle võiks helistada, kui poisid peaksid ärisse tulema või kui keegi nad sinna tooks.

Isa märgib need telefoninumbrid üles ja helistab kordamööda ühte kohta, siis teise, siis kolmandasse... Kahes kohas on ema käinud ja kohe jälle ära läinud. Kolmandas kohas pole ta üldse käinud. Tripsu ja Trapsu kohta ei teata mitte midagi ütelda... Üsna kurvalt helistab isa neljandasse kohta. See on kohvik, kus ema pidi tädi Annega kohtama ja kus poisid pidid kooke sööma.

„Vaevalt küll kuulen kohvikust midagi paremat," mõtleb isa. Kuid just siit tuleb rõõmustav vastus:

„Proua Vaino palus teatada, et kaks last juba on leitud. Preili Vaino istub nendega parajasti siin. Lapsed on oma ehmatusest juba toibunud. Proua Vaino läks politseisse kolmanda kadunud lapse pärast."

Isa võtab otsekohe telefoniühenduse politseijaoskonnaga. Tal on õnne.

„Jah, proua Vaino on alles siin. Lapse leidmiseks teeme kõik, mis vähegi võimalik."

„Kas ma saaksin proua Vainoga kõnelda enne kui ta ära läheb?"

„Palun. Kohe."

Proua Vaino rõõm on muidugi suur, kui ta oma mehelt kuuleb, et ka Trull on õnnelikult leitud. Ta teatab sellest politseis ja ruttab kooli.

Härra Vaino on klassi läinud. Trull istub vana tüseda inspektori seltsis õpetajate toas, joonistab punase pliiatsiga autosid ja koeri ja jutustab oma toredast autosõidust. Kui ema äkki sinna tuleb, siis lööb Trull kaks kätt kokku ja hüüab:

„Ema, kui armsa näoga kutsu mul oli! Ja sinine auto oli kõige ilusam. Ma sõitsin sellega. Kas Trips ja Traps tulevad ka siia?"

Ema käe kõrval astus Trull viimaks kohviku uksest sisse. Väsinult istub ema toolile.

Tädi Anne vaatab teda kaastundlikult ja ütleb:

„Oli see alles päev!"

Ema tellib endale kuuma kohvi.

„Ja mina saan k o l m kooki!" hõiskab Trull: „Emake, kas anname Tripsule-Trapsule ka midagi head?"

Ettekandja preili naeratab ja ähvardab näpuga:

„Ära teeninud te seda küll ei ole!"

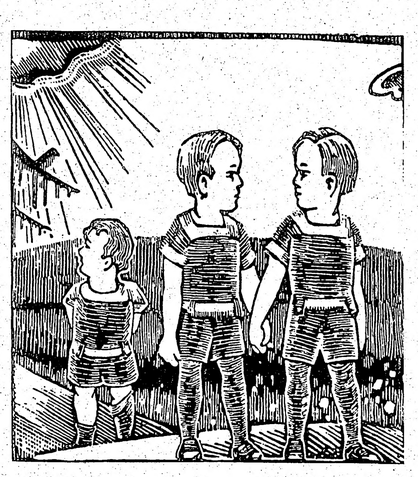

Meie jutustuse kangelased Trips, Traps ja Trull lähevad vastu suurtele sündmustele.

2.

LAULUPEOL

Kui ema pärast seda kadumist ja õnnelikku leidmist oma poistega jälle koju jõudis, siis ütles ta:

„Pidage meeles, Trips-Traps-Trull, niipea ma teid enam Tallinna kaasa ei võta. Mitte enne, kui te suured ja mõistlikud poisid olete."

Sel suvel peeti Tallinnas parajasti laulupidu. Sellest hakati juba maikuu lõpul rääkima, kuigi pidu ise pidi olema alles jaanipäeva ajal.

Arutati aina, kas laulupeo ajaks palju külalisi tuleb. Kas ema kooliõde Tapalt tuleb. Kas onu Jaan Tartust tuleb ja kellega ta tuleb.

Poisid pärisid igapäev, kas onu Jaan tuleb kogu perega. Nad tahtsid nii väga näha onu lapsi, Antsu ja Tiiut.

Kõneldi ka sellest, kuhu külalised magama panna. Vanaisa muidugi isa tuppa diivanile. Tapa külaline tädi Anne tuppa. Onu Jaan pööningu-kambrisse. Kui Ants ja Tiiu tulevad, siis nemed Trips-Traps-Trulli tuppa.

Poisid ootasid kõigi nende rääkimiste pärast suure huviga laulupidu. Kurb oli ainult see, et ema ei tahtnud kuuldagi nende laulupeole kaasavõtmisest. Isa tahtis sellest veel vähem kuulda.

„Olete alles liiga noored ja rumalad", arvas isa: „kaote jälle ära. Otsi siis teid, — kogu ilus pidutuju oleks rikutud."

Mida lähemale jõudis laulupidu, seda suurema põnevusega ootasid poisid külalisi. Vanaisa kirjutas aegsasti, et tema ei tule. Onu lubas ikka tulla ja kogu pere kaasa tuua, aga teatas üsna laulupeo

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 9. detsembril 1982 — Thursday, December 9, 1982

„Hea muusika, mida tuleks uuesti esitada"

Elma Milleri „Genesis'est" Hamiltoni ajalehes

Hamiltoni päevalehe „The Spectator'i" muusikaarvustaja Ken Gee kirjutas eesti helilooja Elma Milleri helitöö „Genesis'e" esiettekande kohta Hamiltoni Filharmoonia orkestri poolt Boris Brott'i juhatusel muuhulgas järgmist:

Hamiltoni Filharmoonia Orkester oli lõpetanud Hamiltoni helilooja Elma Milleri helitöö „Genesis'e" esiettekande ja Boris Brott pöördus julgelt kuulajaskonna poole, küsides, mida nad muusikast arvasid, kas positiivset või negatiivset?

Kuulajaskond oli Studio Theatre'is kuulanud kahekümnenda sajandi muusikat, mistõttu olid eeldused heaks arvustuseks. Siiski oli hea kuulata positiivseid reaktsioone.

„Genesis" oli väga huviga kuulatav 12-tooniline helitöö. Ta pakub nelja osa jooksul mitmepalgseid tekstuure ja meeleolusid. Siin leidub nii meloodilisi ja rütmilisi motiive, mis kõik teenivad helitöö tervikut.

Orkestreerimine oli väga asjatundlik. Nii vask-, puu- kui keelpillide rakendus ja omaveheline sobitamine oli tulemusrohke ja efektiivne.

Ettekanne oli suurepärane ja intonatsioonipuhas (väga tähtis mittetonaalses muusikas) ja tihedas ansambli organisatsioonis. Liiga tugev löök- ja vaskpillide mängimine tekitas siiski vahetevahel tasakaalu probleeme, takistades keelpillide teksti selgust.

Elma Milleri teeneks tuleb lugeda fakti, et ta „Genesis'e" ettekande probleemidele mõeldes hoidis orkestri proportsioonid parajad ja üksikute pillide osad üldiselt ei ole rasked. Kokkuvõttes: hea muusika, mida tuleks kindlasti uuesti esitada".

KINKIGE
nahk
müts

daamile või härrale

Milline suurepärane viis daami endale võita. Või härrat! Naaritsnahkne müts, rebase-, lamba-, hundi- või pesukarunahast müts. Kõik moodsad stiilid ja värvid. Suurus garanteeritud — tasuta muudatused — nüüd või pärast jõule. Tulge ja tehke oma valik täna.

FURS by FINN
Master Furriers since 1960
191 Eglinton Ave. E. – 488-1701
Just West of Mt. Pleasant Rd.
Open daily to 6 – Thurs to 7 – Sat to 3

Hävitav pommiatentaat liris

BALLYKELLY — Vasakpoolne Iiri Vabariiklaste Armee (IRA) grupp teostas pommiatentaadi, mille tagajärjel sai surma 16 ja vigastada 66 inimest ühes tantsulokaalis, kus kohalikud iiri tütarlapsed tantsisid inglise sõduritega. Plahvatuse tõttu langes sisse tantsusaali tsementlagi mattes oma alla 150 tantsijat, mistõttu praegu teadaolevate surmasaanute arv võib veel tõusta. Irish National Liberation Army on üks IRA kõrvalharu, mille eesmärgiks on tööliste riigi loomine.

Pakistani president Washingtonis

WASHINGTON — Pakistani president Mohammed Zia-ul-Haq saabus Washingtoni külaskäiguks ja USA-lt sõjalise abi saamiseks ning Afganistanis asuvate N. Liidu üksuste üle nõu pidamiseks. President Zia ütles siiski, et Pakistanil pole olemas mingit huvi ehitada või osta tuumarelvi. President Reagan oli otsustanud anda Pakistanile toetust 3,2 miljardi dollari ulatuses majanduslikuks ja sõjalis-eks otstarbeks.

Gaidinoorte orienteerumisvõistlusel kolmandale kohale tulnud Maimu Roos ja Linda Isotamm auhindu A. Oilingult vastu võtams.
Foto: E. Runge

Tagasilöök Reagani rakettide programmile

Kongressis hääletati ettepanek maha 245 hääl ega 176 vastu

WASHINGTON — Teravas vastuolus president Ronald Reagani plaanidele USA kongress hääletas maha vahekorraga 245 176 vastu summade andmise kontroversionaalsele MX-rakettide programmile.

President Ronald Reagan nimetas seda tõsiseks eksituseks, kuna ta oli lootnud, et enamus parlamendiliikmeist olid teadlikud ohust, mis ähvardab USA julgeolekut. Hääletus oli tugev vastulöök 26 miljardi dollari suurusele MX-rakettide programmile, kuid siiski mitte lõplik ega otsustav. Kui eitati ühe miljardilist summat MX-rakettide ehitamiseks, nõustuti siiski 2,4 miljardilise lisasummaga rakettide programmi uurimistöödeks ja arendamiseks.

Reagan süüdistas demokraate ja ütles, et Senatis, kus republikaanidel on enamus, võetakse rakettide produktsioonifondi küsimus uuesti üles.

Reagan lubas teha kõik, et viia MX küsimus ameerika rahva ette.

Talle tegi erilist meelekibedust asjaolu, et koos 195 demokraadiga hääletasid presidendi plaanile vastu 50 republikaani.

Kui Senat hääletaks siiski summade andmiseks MX-rakettide ehitamiseks eeloleval nädalal koostatava kaitseministeeriumi eelarve tegemisel, võiks see olla põhjuseks Senati-Kongressi komitee vaheliseks konfliktiks.

Presidendi kaotuse teeb eriti suureks see propaganda ja eeltöö, mida Reagan tegi enne küsimuse hääletamisele panekut.

Veel möödunud esmaspäeval kutsus ta 76 esindajat mõlemast parteist Valgesse Majja lühemaks MX-rakettide programmi kirjeldamiseks nimetades seda „absoluutselt eluliseks" riigi julgeolekule.

Raamat Eesti Vabariigi sõjaväe vormiriietusest

Lähemal ajal ilmub trükist üksikasjalik ülevaade Eesti Vabariigi viimasest (1936. a.) vormiriietusest. Käsitlemist leiavad auastmetunnused, väeliikide ja väeosade trafaretid. See raamat on hea mälestus kõigile, kes on teeninud Eesti sõjaväes. See on väärtuslik allikas ajaloo-uurijaile ja kunstnikele ning eesti noortele. Raamatu nimetuseks on:

Fred Limberg with Ted Koppel „Estonian army uniform and insignis 1936—1944".

Raamatu formaat on 8 x 11,5", selles on 140 joonist ja fotot. Hind $4.50 koos postikuluga. Kanadast võib tasuda ka isikliku tshekiga, kuid sellel peab olema märkus rahasumma juures „USA fund". Tellimised saata: International Graphic Corp., 218 Beech St., Bennington, Vt. 05201, USA.

RUUM
keeduvõimalusega rentida

Gerrard & Leslie rajoonis. Hel. p.k. 6 õhtuti tel. 469-1287. Küsida Verner.

Müüa ja vahetada

Pilk kodumaa äritsemisele ja kauplemisele

Kuulutustest ilmneb ühe ühiskonna üks palgepool. 5. novembri „Õhtulehes" müügikuulutuste rubriigis pakub I. Toomela „Volga" M-24 eksportmudelit, mis sõitnud 29.000 km; J. Ots M-412 remonditud komplektset kere; Kütt ZAZ-966 mittekomplektset kere; Lember müüb talumaja Saaremaal, Leisis, 3 km merest.

Ehitusmaterjali pakuvad mitmed: M. Padar pakub ehitusmaterjali; Mets servatud ja servamata laudu; Mägi saematerjali (prusse, servamata laudu) ja eterniiti (katusematerjal); Kolling pakub kiiresti ja soodsalt igasugust ja igas pikkuses ehitusmaterjale, 300 aialatti, pruugitud korralikku mööblit ja raudtelgedega vankreid.

U. Suviste müütab oma suvilat Muugal; Värde pakub keskküttega 3-toalist maja Laagris, kuid soovib vastu kahte 2-toalist korterit Tallinnas. Ruutul on müüa ilus suur mugav maja, mis sobib kahele perekonnale; Lembergil on müügil maja sauna ja kõrvalhoonetega 35 km kaugusel Tallinnast, kuid võimaluse korral soovib elamispinda Tallinnas. I. Aren pakub maja alumist korrust Mustamäel.

Üheks erirubriigiks on korterivahetused, mitte pakkumised. Teistest erinev on Tihhonova pakkumine, kes 6-toalise korteri (90 ruutmeetrit) tahab vahetada 4-toalise korteri vastu kesklinnas ja 2-toalise korteri vastu kas kesklinnas või Õismäel, kuid mitte esimesele ega viimasele korrusele.

Ka P. Vaha pakub kahte kõige mugavustega korterit, üks kesklinnas, teine Õismäel, kahe korteri vastu ühes omaette kommunaalmajas. Enamuses on korterivahetused korter korteri vastu.

Kuulutuste lähedal on ka rubriik „Palutakse teatada". Selles palutakse kõiki, kes teavad alimentide maksmisest kõrvalhoidjate Toomas Ernist p. Muksi (sünd. 1948) ja Aleksander Ivani p. Pütsepa (sünd. 1947) asukohta, teatada lähemasse siseasjade osakonda (miilitsasse) või helistada telefonil antud numbril. Kuidas saab N. Liidus inimene kaotsi minna sealse tiheda kontrolli juures, on täielik arusaamatus. Kuid juba järgmises teates on öeldud, et Lenini rajooni administratsioonikomisjon trahvis 10 rublaga V. Krõlovat, kes elas sissekirjutamata Nõmme 43—28.

Uued tõendid keemilisest sõjast

Kollane pulber tekitab nahahaigusi ja mürgitusi

NEW YORK — ÜRO uurimisgrupp on leidnud uusi kaudseid tõendeid, mis toetavad varem esitatud süüdistusi N. Liidu ja tema liitlaste vastu, et need peavad keemilist sõda Afganistanis ja Kagu-Aasias.

Äsja ÜRO peaassambleele esitatud informatsioon näitab kaalukamalt kui samasugune raport möödunud aastal, et keemilisi aineid on sõjapidamises kasutatud, aga sellejures pole siiski ühtki otsest tõendit, mis tabanuks süüdlased otse teolt.

Ka möödunud aasta rapordis ütlesid eksperdid, et neil polnud „võimalik teha lõplikke kinnitatud järeldusi". Nüüdne raport tehti ekspertide külaskäigu järel Taisse, Kamputschea piiri lähedale möödunud oktoobris,

kus kollast pulbrit leiti katustel, seintel ja taimestikul pärast ühe tundmatuks jäänud lennuki üle lendamist.

Kollane pulber on põhjustanud nahahaigusi. 22-l katsel kollase pulbriga tekitas see mürgist seenetust. Uurimismeeskond ütles, et nad ei leidnud mingit seletust, kuidas seda ainet levitati.

Kollane pulber, mis toodi Laosest taimede lehtedel, juurviljal ja riietusel, sisaldas keemilisi aineid, mis võivad olla mürgised.

Nalja

„Et äratada tütres huvi muusika vastu, kinkisin talle viiuli. Paraku mu lootused ei täitunud."

„Samasugune lugu juhtus minuga, kui ma kinkisin ämmale kohvri."

Tere tulemast tutvuma uute sügismoodidega
Annel's Shoppe
1093 Victoria Park Ave.
(St. Clair'i juures)
SUURES VALIKUS:
★ Kleidid ★ Pluusid
★ Seelikud ★ Püksid
kostüümid ja mitmesugused kombinatsioonid
Avatud:
esmasp.-kolmap. 10—6
neljap., reedel 10—9
laup. 9.30—5

SOBIVAID JÕULUKINKE
• PEWTER • HÕBEEHTED • ROOSTEVABA ESEMED
• KLAAS • KRISTALL • LAMBID • KÜÜNLAD
• SERVIISID • KÖÖGITARBED • SAUNATARBED
• JÕULULINAD, -LINIKUD, -DEKORATSIOONID jm.
THE SCANDINAVIAN SHOPPE
279 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2
Tel. 469-3886
Omanikud eestlased

THE FINNISH PLACE
5463 Yonge St. Willowdale — Finchi lähedal
Telefon 222-7575
JÕULUD ON LÄHEDAL! Kui lähete tegema jõuluoste, siis külastage esimeseks meid.
Meil on kvaliteetsed kaubad. ☆ MADE IN FINLAND ☆
Klaaskaubad, ehted, küünlad, küünlajalad, laudlinad, servietid, heliplaadid, jõuludekratsioonid, mänguasjad jm.
IGASUGUSEID DELIKATESSE JA PAGARI SAADUSI
Tellimised jõulusingile, -vorstile ja muule anda varakult
Avatud alates 6. dets. iga päev 9–9, laup. 9–5, jõululaup. 8–2.

PARIM JÕULUKINK

TELLIMISE KUPONG:
Nimi .....
Aadress .....
.....
Palun saata jõulukingina VABA EESTLANE 1 aastaks / ½ aastaks / 3 kuuks
Lisan $ ..... Hinnad lk. 3
Tellija nimi ja aadress:
.....
.....
.....
.....